

“Maar ik zou die gezinsvoogden in overweging willen geven om te zeggen van, als de tijdsdruk zo groot is, zoek dan een tijdelijk onderkomen, een tijdelijk gezinshuis en waar je gewoon zegt, je blijft hier voor de periode van een maand, zodat we gewoon een goed gezinshuis kunnen vinden.”

Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie

Project Innoveren en ondernemen
Eindverslag SW-8-INNOV_19

Auteurs: Elize Burger
& Michelle Ditewig
Opleiding Social Work
Christelijke Hogeschool Ede

Mix
&
Match

Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie

Auteurs: Elize Burger & Michelle Ditewig

Studentennummers: 150354 & 160011

Uitstroomprofiel Jeugdzorg

3 juni 2019

Opleiding Social Work

Christelijke Hogeschool Ede

Project Innoveren en Ondernemen

Eindverslag SW-8-INNOV-17

Organisatie: Lectoraat Jeugd en Gezin 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'

Opdrachtgever: Martine Noordegraaf

Coach: Aletta Simons

Aantal woorden: 14.492

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoek 'Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie'. Het onderzoek sluit aan bij het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' van het Lectoraat Jeugd en Gezin aan de Christelijke Hogeschool Ede. In het kader van een afstudeeronderzoek voor de opleiding Social Work met uitstroomprofiel Jeugdzorg/Pedagogiek is dit onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft in opdracht van Lector Martine Noordegraaf plaatsgevonden in de periode februari 2019 tot juni 2019.

Wij hebben onderzocht hoe een gezinsvoogd de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen gezinshuisouders en biologische ouders kan helpen bevorderen. De onderzoeksvragen zijn samen met onze opdrachtgever, Martine Noordegraaf, opgesteld. De literatuurstudie verliep geregeld wat stroef, aangezien er vrij weinig literatuur beschikbaar is over gezinshuizen en gezinsvoogden. Daarnaast verliepen de aanmeldingen van de interviews met gezinsvoogden niet vlekkeloos. Gezinsvoogden zijn te druk, hebben een drukke caseload, een volle agenda en te weinig tijd. Om die reden zijn wij de gezinsvoogden heel dankbaar die wel tijd vrij konden maken in hun agenda om mee te werken aan dit onderzoek. Wij hebben tijdens het praktijkonderzoek mogen samenwerken met vier organisaties waar de gezinsvoogden werkzaam zijn.

Via deze weg willen wij onze opdrachtgever bedanken voor de begeleiding en feedback. Onze coach, Aletta Simons, willen wij bedanken voor alle ondersteuning tijdens dit project. Daarnaast willen wij via deze weg alle respondenten, organisaties en onze expert, Gerard Besten, hartelijk bedanken voor de medewerking aan dit onderzoek.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Elize Burger & Michelle Ditewig

Ede, 3 juni 2019

Samenvatting

Bij een uitspraak van de kinderrechter over een uithuisplaatsing moet een jongere ergens anders wonen. In dit onderzoek betreft dat een gezinshuis. De jongere krijgt in deze situatie een gezinsvoogd toegewezen. De jongere kan in deze situaties te maken hebben met trauma's, hechtingsproblematiek en breakdowns. Verschillende partijen zijn op dit moment betrokken bij de opvoeding van de jongere. Het is om die reden van belang dat de samenwerking tussen biologische ouders en de gezinshuisouders goed verloopt. Op die manier kan een jongere uit het loyaliteitsconflict blijven. De samenwerking verloopt echter niet altijd goed. Het Lectoraat Jeugd en Gezin doet grootschalig onderzoek naar een constructieve samenwerking in 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Een gezinsvoogd speelt in de samenwerking een rol. Een gezinsvoogd staat tussen de verschillende partijen in en is er in het belang van het kind. Maar hoe kan een gezinsvoogd een samenwerking bevorderen? Wat is zijn of haar rol daarin? Hoe wordt dit gedaan?

In dit onderzoeksverslag wordt antwoord gegeven op de vraag: 'Hoe kan een gezinsvoogd van een jongere die geplaatst wordt in een gezinshuis, bijdragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?' Met als doelstelling in kaart brengen wat een gezinsvoogd kan bijdragen aan een constructieve samenwerking. Aan de hand van de uitkomsten is een passend beroepsproduct ontwikkeld dat bijdraagt aan de professionele uitvoering van een gezinsvoogd.

Om antwoord te geven op de hoofdvraag, heeft er literatuurstudie plaatsgevonden over de taken van een gezinsvoogd en een samenwerking met de inzet van een gezinsvoogd. Met deze kennis zijn interviews gehouden met gezinsvoogden vanuit verschillende organisaties. Op die manier is achterhaald hoe zij een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders helpen bevorderen. Aan de hand van deze uitkomsten is een expert geïnterviewd om te onderzoeken hoe organisaties de inzet van een gezinsvoogd kunnen benutten volgens de aanwijzingen uit de literatuur en praktijk.

Concluderend uit het onderzoek is gebleken dat het van belang is om betrokkenen mee te nemen bij een plaatsing en het proces van een uithuisplaatsing. Daarnaast is er een match nodig. De match zorgt voor het opbouwen van contact. Het is om die reden van belang dat een gezinsvoogd kijkt naar wat de betrokkenen nodig hebben. Een gezinsvoogd kan op die manier communiceren en informatie delen. Daarnaast moet een gezinsvoogd ervoor zorgen dat er een gezamenlijk doel is om betrokkenen dezelfde richting op te krijgen.

Op basis hiervan zijn aanbevelingen opgesteld voor betrokken organisaties. Allereerst wordt aanbevolen om gezamenlijk kletsputten te ontwikkelen. Op die manier krijgen betrokkenen de ruimte om aan te geven en te bespreken wat zij nodig hebben. Daarnaast zou het plannen van multidisciplinaire overleggen aanbevolen zijn om een match te vinden. Aanbevolen wordt om op zoek te gaan naar mogelijkheden om de rol die de gezinsvoogden hebben, goed te vervullen. Er is vervolgonderzoek nodig naar het verschil tussen het (samen-)werken met gezinshuisouders en pleegouders. Daarnaast is aan te bevelen om vervolgonderzoek te doen om te kijken naar de invloed die de duur van een ondertoezichtstelling heeft in de samenwerking tussen de gezinsvoogd en de betrokkenen. Tenslotte is een product, een innovatievoorstel ontwikkeld waarin bovenstaande resultaten en aanbevelingen zijn opgenomen.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding.....	5
Hoofdstuk 2	Probleemstelling	8
Hoofdstuk 3	Onderzoeksmethode.....	12
Hoofdstuk 4	Deelvraag 1	15
Hoofdstuk 5	Deelvraag 2	19
Hoofdstuk 6	Deelvraag 3	26
Hoofdstuk 7	Conclusie en aanbevelingen.....	30
Hoofdstuk 8	Discussie	33
Bibliografie		34
Bijlagen		38
Bijlage 1	Stakeholderanalyse	38
Bijlage 2	Literatuurstudie	41
Bijlage 3	Topiclijst.....	44
Bijlage 4	Interviewvragen	45
Bijlage 5	Kernlabels	46
Bijlage 6	Product	48
Bijlage 7	Verantwoording product.....	67
Bijlage 8	Presentatie opdrachtgever	72
Bijlage 9	Beoordelingsformulier opdrachtgever.....	79

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de context van de betrokken partijen in dit onderzoek beschreven. Het macro-, meso- en microniveau worden in kaart gebracht. Op de Christelijke Hogeschool Ede wordt vanuit het Lectoraat Jeugd en Gezin gewerkt aan een meerjarig onderzoeksproject 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' (2017-2020). Er wordt onderzoek gedaan naar de constructieve samenwerking tussen gezinshuisouders en de biologische ouders van de jongere die in een gezinshuis wonen. Een gezinshuis wordt gerund door professionele opvoeders. Zij bieden een thuis aan jongere die door uiteenlopende omstandigheden niet meer bij hun ouders kunnen wonen. Martine Noordegraaf is Lector bij het Lectoraat en zij is hoofdonderzoeker en projectleider van dit project. Naar aanleiding van een college over de voortgang van het onderzoek, kwam de mogelijkheid om hierbij aan te sluiten. Onderzoekers Elize Burger en Michelle Ditewig hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Macroniveau

Bij een ernstige bedreiging van de geestelijke en/of lichamelijke belangen of gezondheid van een jongere, is hulp noodzakelijk. Dit geldt voor situaties waarin er geen andere vrijwillige oplossingen te vinden zijn. Het boek 'Recht voor de zorg- en welzijnsprofessional' legt uit dat de kinderrechter de enige in Nederland is, die gedwongen hulp op kan leggen. De Raad van de Kinderbescherming brengt een advies uit (na het doen van onderzoek) aan de kinderrechter, over de toestand en omstandigheden van een jongere. De kinderrechter legt een kinderbeschermingsmaatregel op: de zogeheten justitiële jeugdhulpmaatregel. Op deze manier wordt de bedreiging voor de jongere beëindigd of geminimaliseerd. De verplichte hulp wordt eerst uitgevoerd in een gecertificeerde instelling (Simons, 2015). Als de kinderrechter besluit om een ondertoezichtstelling op te leggen, voert een gecertificeerde instelling de ondertoezichtstelling uit en wijst een gezinsvoogd toe. Biologische ouders worden beperkt in het gezag, maar raken het niet kwijt. Zij hebben nog steeds zeggenschap over hun kind (Bolscher, Rap, Liefwaard, Rodrigues, & Bruning, 2016).

Sinds de intrede van Amendement 80 in de nieuwe Jeugdwet, zijn de gemeenten wettelijk verplicht om uithuisgeplaatste jongeren, waar mogelijk, onder te brengen in een pleeggezin of in een gezinshuis. Dit blijkt uit wetsartikel 2.3 lid 6 Jeugdwet (2019): 'Het college draagt er zorg voor dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige' (Jeugdwet, 2019). Zij worden belast met de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering (Simons, 2015).

Opvang in een leefgroep mag alleen nog onder strikte voorwaarden (Jeugdwet, 2013). Bij een langdurige uithuisplaatsing en als er sprake is van meervoudige gedragsproblematiek van een jongere, heeft een gezinshuis steeds vaker de voorkeur. Een belangrijk oogmerk van een gezinshuis is dat een jongere er langdurig en veilig kan opgroeien (Noordegraaf, 2016).

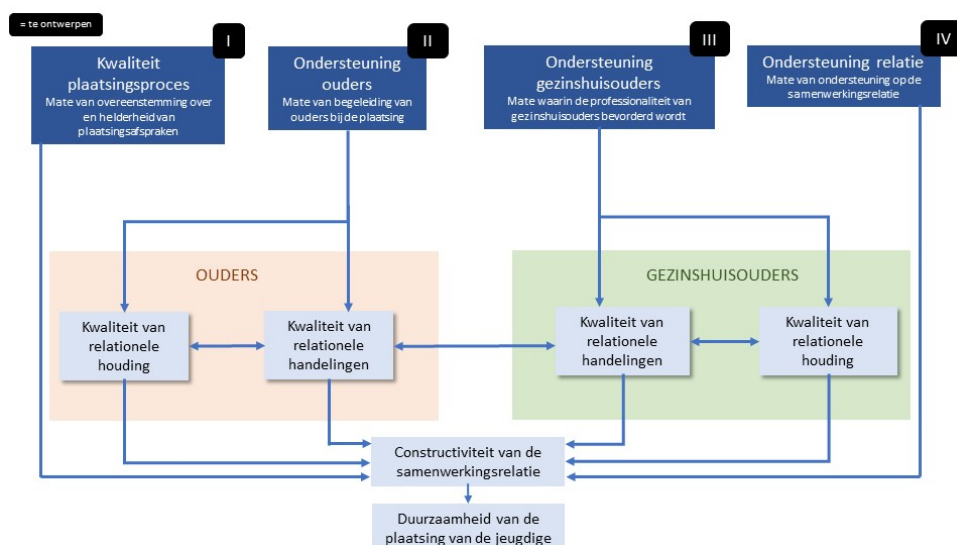
Peer van den Helm, Lector residentiële jeugdzorg, stelt in De Monitor (2019) dat er 3.000 extra gezinshuizen nodig zijn om het tekort aan gezinshuizen te doorbreken. De afgelopen 2 jaar is het aantal gezinshuizen gestegen. In 2018 waren er 937 gezinshuizen, waar 3.113 kinderen woonden (Wunderink, 2019). Ondanks dat er een stijging is, is er nog een tekort aan gezinshuizen. Door dit tekort worden de kinderen in een pleeggezin geplaatst. Peer van de Helm geeft hierbij aan dat niet alle jongeren in een pleeggezin geplaatst kunnen worden in verband met de problematiek. Niet alleen de pleegouders gaan eraan onderdoor, maar de

negatieve ervaringen verergeren het probleemgedrag van een jongere. De plaatsingen worden bij ongeveer 45 procent beëindigd in een breakdown. Voortijdig afgebroken plaatsingen zijn niet wenselijk gezien dit het probleemgedrag van de jongere kan verergeren (Vernooij, 2019).

Mesoniveau

Een oorzaak van een voortijdig afgebroken plaatsing (breakdown) kan zijn dat een jongere te ernstige gedragsproblematiek heeft. Een van de redenen hiervoor kan zijn dat de samenwerking tussen de gezinshuisouders en de biologische ouders niet goed verloopt (Van de Koot & Noordegraaf, 2018).

Bij het Lectoraat Jeugd en Gezin aan de Christelijke Hogeschool Ede wordt er grootschalig onderzoek gedaan naar een constructieve samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Het onderzoek heeft als doel om ondersteunende richtlijnen te ontwikkelen voor de gezinshuisouders. Op die manier wordt gehoopt de samenwerking tussen gezinshuisouders en biologische ouders te verbeteren. Hiermee wil het Lectoraat Jeugd en Gezin in de toekomst het aantal breakdowns van de plaatsingen van de jongeren in gezinshuizen verlagen (Noordegraaf, 2016). Het is mede van belang dat gezinshuisouders goed samen kunnen werken met de biologische ouders. Als dat niet het geval is, is de kans groot dat er een loyaliteitsconflict ontstaat bij de jongere. Door de loyale gevoelens naar de biologische ouders, kan de jongere zich ontrouw voelen aan de gezinshuisouders. Door loyaal te zijn aan de gezinshuisouders heeft hij of zij het gevoel de biologische ouders af te vallen (Jeugdinstituut, 2019). Om dit te voorkomen, moet de samenwerking zo goed mogelijk verlopen. De perspectieven van gezinshuisouders, biologische ouders en jongeren worden onderzocht, bekeken en schematisch weergegeven. Voor een model, zie de afbeelding hieronder. Voor een constructieve samenwerking zijn 4 aspecten van belang. Dit betreft de kwaliteit van het plaatsingsproces (1), de ondersteuning van ouders (2), de ondersteuning van gezinshuisouders (3) en de ondersteuning van de relatie (4). Bij de 4 aspecten staat een beschrijving waarop de onderdelen invloed hebben. Het plaatsingsproces en de ondersteuning van de relatie heeft invloed op de samenwerkingsrelatie. De ondersteuning van ouders en gezinshuisouders heeft invloed op de kwaliteit van hun relationele handelingen en houding. Alle 4 aspecten hebben invloed op de constructieve samenwerking en de duurzaamheid (stabiliteit) van de plaatsing.

(Noordegraaf, 2019)

Microniveau

Naar aanleiding van de resultaten uit fase 1 van het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?', bemerkte het Lectoraat dat een tussenpersoon, bijvoorbeeld een gezinsvoogd, een rol kan spelen in de samenwerking (Koot & Noordegraaf, 2018). Een jongere krijgt een gezinsvoogd toegewezen op het moment dat hij of zij uit huis geplaatst wordt. Het perspectief van de gezinsvoogd wordt niet meegenomen in het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Dit doen de onderzoekers om die reden in dit onderzoek. Zij gaan onderzoeken wat een gezinsvoogd bij kan dragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Mede doordat Elize contacten heeft binnen gezinshuizen, was de aansluiting snel gemaakt. De onderzoekers zijn hiervoor in contact gekomen met Martine Noordegraaf. Zij hebben informatie gekregen over het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Daarnaast heeft Martine Noordegraaf het onderzoek gevolgd.

De onderzoekers hebben de rol van een gezinsvoogd vanuit microperspectief bekeken. Er is gekeken naar de rol van een gezinsvoogd, de taken, de samenwerking en de uitvoering. Een gezinsvoogd komt niet uit zichzelf. Zij zijn jeugdbeschermers van bureau Jeugdzorg en worden toegewezen door de kinderrechter. Er is specifiek gekeken naar de gezinsvoogd en naar het werk. Er is niet gekeken naar de aanstelling van de gezinsvoogd en de procedures die daarbij horen. Het macroperspectief, dat de wet aangeeft, is in de literatuurstudie meegenomen. De resultaten dragen bij aan het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. De resultaten geven de gezinsvoogden wellicht nieuwe inzichten en kennis. De onderzoekers hopen dat er een goed beeld neergezet is van wat verwacht wordt van een gezinsvoogd. Met een daarbij passend beroepsproduct voor gezinsvoogden en organisaties waar zij werkzaam zijn.

Hoofdstuk 2

Probleemstelling

In dit hoofdstuk wordt het praktijkprobleem beschreven. Het praktijkprobleem wordt weergegeven en ondersteund door een voorbeeldcasus. Naar aanleiding van het praktijkprobleem zijn de hoofdvraag en de deelvragen opgesteld. Voor het onderzoek is een doel opgesteld hoe een gezinsvoogd kan bijdragen om de constructieve samenwerking tussen de biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. De betrokken partijen zijn hierbij weergegeven in een stakeholderanalyse.

Praktijkprobleem

In een gesprek met een gezinshuisouder in de veldoriëntatie, werd benoemd dat het voor een jongere verwarrend is en een verlieservaring als het binnen enkele uren thuis weggehaald wordt. Het kind moet plotseling ergens anders gaan wonen. In dit onderzoek betreft dat een gezinshuis. De jongere verliest biologische ouders, het oorspronkelijke thuis, speelgoed, vriendjes op school en de vertrouwde omgeving. Het is voor een jongere ingewikkeld hoe de verhoudingen liggen: biologische ouders kunnen niet meer voor hen zorgen. Gezinshuisouders nemen de opvoeding over. Daarnaast krijgt een jongere in deze situatie een gezinsvoogd toegewezen. Verschillende partijen zijn betrokken bij de opvoeding van een jongere. 'Dat is heel onveilig en verwarrend voor ze' (Pinkse, persoonlijke communicatie, 2019). Zie voor het complete gespreksverslag het bronnenboek. In een aantal gevallen heeft de jongere te kampen met trauma's en/of hechtingsproblematiek.

Het is van belang om voor de jongere een veilige en gestructureerde leefomgeving te creëren. Het is belangrijk dat biologische ouders en gezinshuisouders samenwerken in het opvoeden. De jongere blijft zo uit het loyaliteitsconflict (Van den Berg & Verbruggen, 2017). Het is niet vanzelfsprekend dat de samenwerking goed verloopt tussen de biologische ouders en de gezinshuisouders. Naar die samenwerking wordt momenteel grootschalig onderzoek gedaan in het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. De rol van de gezinsvoogd is niet onderzocht. Dit speelt echter wel een rol in de samenwerking. Een gezinsvoogd heeft te maken met verschillende partijen (Asselt, 2007). Hierbij hoort een gezinsvoogd de verschillende partijen en neemt in het belang van de jongere uiteindelijk een beslissing.

De gezinsvoogd speelt een grote rol in het contact met de biologische ouders en de gezinshuisouders. De focus van het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' ligt niet op de gezinsvoogd. In dit onderzoek ligt de focus daar wel op. De onderzoekers van dit onderzoek hebben de rol van de gezinsvoogd onderzocht door aan te sluiten bij het grootschalige onderzoek. Uit de veldoriëntatie blijkt dat de gezinsvoogd er is om de kastanjes uit het vuur te halen. De gezinsvoogd moet bijvoorbeeld soms onderwerpen bespreken met biologische ouders, waardoor de gezinshuisouders uit het conflict kunnen blijven met de biologische ouders (Pinkse, persoonlijke communicatie, 2019).

Voorbeeldcasus

De gezinshuisouders kregen een brief van gerechtsdeurwaarders. In deze brief ging het om een meisje van 13 jaar oud. Zij had een schuld van ruim 2.000 euro. Er was meerdere keren niet gereageerd op de aanmaningen. Om die reden wilden de gerechtsdeurwaarders het bedrag binnen een week vorderen. De gezinshuisouders en het meisje wisten van niets en snapten niet waar het bedrag vandaan kwam. Via de vorige pleegouders kwamen zij erachter dat de biologische moeder schulden op haar dochters rekening had gemaakt. Biologische moeder had al eerder een schuld gemaakt op rekening van haar andere dochter. De gezinshuisouders hebben de gezinsvoogd gebeld en de situatie voorgelegd met de vraag of hij het verder af wilde handelen.

De gezinsvoogd pakte bij bovenstaande casus het contact met biologische moeder op. De gezinshuisouders bleven hierdoor uit het conflict, waardoor het contact tussen biologische moeder en de gezinshuisouders niet beschadigd werd. Het meisje moest een teleurstelling verwerken om wat haar moeder gedaan had. Als haar gezinshuisouders het contact en het conflict aangegaan waren met moeder, had dit het moeilijker voor haar kunnen maken. De gezinshuisouders konden zich nu richten op het meisje en haar ondersteunen (Drenth, persoonlijke communicatie, 2019).

Onderzoekers brengen in kaart hoe een gezinsvoogd in bovenstaande praktijkproblemen kan bijdragen aan de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders.

Daarnaast is onderzocht welke praktijkproblemen er nog meer zijn.

Onderzoeksvraag

Hoe kan een gezinsvoogd van een jongere die geplaatst wordt in een gezinshuis bijdragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?

Kernbegrippen

De kernbegrippen gezinsvoogd en constructieve samenwerking hebben wij door middel van de literatuurstudie gedefinieerd. Voor overige literatuurstudie, zie bijlage 2.

Gezinsvoogd

De kinderrechter stelt een bedreigde minderjarige onder toezicht van een gecertificeerde instelling. De gecertificeerde instelling biedt begeleiding in het kader van de ondertoezichtstelling (OTS). Hier zijn gezinsvoogden aan verbonden. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling (Simons, 2015).

Constructieve samenwerking

De constructiviteit in de samenwerkingsrelatie tussen de gezinshuisouders en de biologische ouders bepaalt hoe het contact is tussen de jongere en de biologische ouders. Er zijn een aantal factoren van grote invloed op deze samenwerkingsrelatie.

Er is sprake van een constructieve samenwerkingsrelatie als (Noordegraaf, 2016);

- Het contact tussen de biologische ouders en de jongere bevordert wordt, waarbij gekeken wordt naar de veiligheid van de jongere. Dit wordt gedaan door de ontmoetingsmomenten en betrokkenheid van de biologische ouders te herkennen en vorm te geven;

- De gezinshuisouders in alle interacties met de jongere respectvol en positief over en met de biologische ouders spreken. De gezinshuisouders houden hierbij rekening met de loyaliteit van de jongere richting de ouders;
- De biologische ouders accepteren dat de jongere in een gezinshuis is geplaatst. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat acceptatie dynamisch is.

Deelvragen

1. Welke aanwijzingen zijn er in de literatuur te vinden over het bevorderen van de samenwerkingsrelatie door de inzet van een gezinsvoogd?
2. Welke aanwijzingen geven de gezinsvoogden over de wijze waarop zij de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders helpen te bevorderen?
3. Op welke wijze kunnen de aanwijzingen uit de literatuur en praktijk voor het bevorderen van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders door de inzet van een gezinsvoogd worden benut door organisaties?

Doel

Er is in kaart gebracht wat een gezinsvoogd kan bijdragen om de samenwerking tussen de biologische ouders en de gezinshuisouders te helpen bevorderen. De uitkomsten van het onderzoek dragen bij aan het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg' van het Lectoraat Jeugd en Gezin. Aan de hand van de uitkomsten is een passend beroepsproduct ontwikkeld dat bijdraagt aan de professionele uitvoering van een gezinsvoogd.

Stakeholders

Verschillende stakeholders hebben invloed op het praktijkprobleem. De stakeholders worden hieronder apart besproken. In bijlage 1 staat in een stakeholderanalyse een uitleg over het belang en de relatie van de stakeholders tot het praktijkprobleem. Voor de stakeholderanalyse is gebruik gemaakt van 2 verschillende bronnen (Grit, 2011; BrownPaperAudit, 2019).

Primaire betrokkenen

Lectoraat Jeugd en Gezin

De opdrachtgever van het onderzoek is Martine Noordegraaf. Zij heeft de opdracht gegeven, het proces gevolgd, feedback gegeven en heeft de eindpresentatie beoordeeld. Haar belang bij dit onderzoek is dat het aansluit bij het grootschalige onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'.

Organisaties

Er zijn gezinsvoogden van verschillende organisaties geïnterviewd:

- Samen Veilig, Midden Nederland;
- Leger des Heils;
- William Schrikker;
- Jeugdbescherming Gelderland.

Van elke organisatie zijn twee gezinsvoogden gesproken. Hun belang bij dit onderzoek is dat zij hun stem kunnen laten horen.

Secundaire betrokkenen

Expert

De resultaten van de interviews zijn besproken door middel van een expertinterview met Gerard Besten. Hij is oud-directeur van Gezinshuis.com, voormalig gezinshuisouder en momenteel bestuurder van Jeugdorp de Glind. Hij is betrokken bij het onderzoek vanwege zijn ervaringen met het werken met gezinsvoogden.

Gezinshuisouders

Gezinshuisouders zijn onderdeel van de samenwerking tussen biologische ouders en gezinsvoogden. Om die reden hebben zij baat bij dit onderzoek, maar hebben hier geen actieve bijdrage aan geleverd omdat de gezinsvoogd centraal staat.

Biologische ouders

Biologische ouders zijn onderdeel van de samenwerking tussen gezinshuisouders en gezinsvoogden. Om die reden hebben zij baat bij dit onderzoek, maar hebben hier geen actieve bijdrage aan geleverd omdat de gezinsvoogd centraal staat.

Gedragswetenschappers

Gedragswetenschappers hebben een helikopterview op de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Zij werken met beide partijen samen en hebben om die reden baat bij een onderzoek naar de samenwerking tussen die partijen. De gedragswetenschapper wordt meegenomen in beslissingen en besprekingen.

Hoofdstuk 3

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Het is beschrijvend aan aard en focust zich op betekenis, interpretaties en gedetailleerde informatie van respondenten (Swaen, 2019).

Veldoriëntatie

Voor de start van het onderzoek is besloten om verschillende perspectieven te onderzoeken. Op die manier werd een breder beeld verkregen van het werkveld waarin een gezinsvoogd zich begeeft. Er is gebruik gemaakt van de techniek 'in gesprek gaan met collega's, cliënten en andere betrokkenen'. Deze techniek staat beschreven in het boek 'Praktijkonderzoek in zorg en welzijn' om te oriënteren in het praktijkprobleem (Van der Donk & Van Lanen, 2016). In de oriëntatie is gesproken met een gezinshuisouder en een gedragswetenschapper. Beide partijen werken samen met een gezinsvoogd. Een gedragswetenschapper ziet de samenwerking tussen gezinsvoogden, biologische ouders en gezinshuisouders vanuit een helicopterview. Een onderzoeker is zelf werkzaam in een gezinshuis. De gedragswetenschapper heeft de onderzoekers bewust gemaakt van het feit dat voogden en gezinsvoogden beide een ander takenpakket/functie hebben. Het verschil tussen een voogd en een gezinsvoogd maakt verschil in de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Een voogd is betrokken bij jongeren waarvan ouders geen gezag meer hebben. Een gezinsvoogd is betrokken bij jongeren waarvan ouders nog wel gezag hebben. Er is hierbij gebruik gemaakt van literatuurverkenning, zie bijlage 2 (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Aan Martine Noordegraaf is gevraagd een keuze te maken die passend is binnen het onderzoek. Samen is gekeken naar de taakverschillen. Een gezinsvoogd is verplicht om samen te werken met biologische ouders. Een voogd heeft zelf het gezag over een jongere. Op dit verschil is de keuze gebaseerd om de gezinsvoogd als doelgroep te nemen voor het onderzoek. Zij zijn verplicht om samen te werken. Voor de deelvragen is een verdeling gemaakt in literatuur, praktijk en product. Gedurende het onderzoek is daarnaast een bronnenboek bijgehouden van alle dataverzamelingen. Dit bronnenboek is op te vragen bij de auteurs.

Deelvraag 1: literatuur

Door middel van literatuurstudie van vakliteratuur is data verzameld voor deelvraag 1 (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Naarmate het onderzoek vorderde, werd ontdekt dat er weinig literatuur te vinden is. Kort en globaal zijn er taken van de gezinsvoogd te vinden. De onderzoekers zijn naar de universiteit in Wageningen geweest. Op die manier hoopten zij dat daar passende literatuur te vinden was. Vakliteratuur is er met name over pleegzorg en pleeggezinnen. Er is weinig te vinden over gezinsvoogden. Voor deelvraag 1 werd het woord tussenpersoon gebruikt. Tussenpersoon is een ruimer begrip. Op die manier was er aanleiding om breed te zoeken in de literatuur. Echter, er was geen literatuur te vinden over het woord tussenpersoon die passend is binnen het onderzoek. Gerichter zoeken bleek de oplossing. Een aantal boeken en sites geven een completer beeld van het takenpakket van een gezinsvoogd. Op die manier is kennis opgedaan over de inhoud die al bekend is over het onderwerp. Het onderzoek moet onderbouwd worden met meer relevante bronnen en met betrouwbare literatuur. Op die manier is het antwoord op deelvraag 1 betrouwbaarder en niet gebaseerd op 1 of 2 bronnen. De literatuur betreft voornamelijk verschillende wetenschappelijke artikelen. De zoektermen zijn opgenomen in het bronnenboek. Een aantal bronnen zijn eerder gebruikt in het onderzoek van 'Jouw gezin, Mijn zorg?'. De databases via Topdesk van de Christelijke Hogeschool Ede, studiecentra van de Christelijke Hogeschool

Ede, bibliotheken in Veenendaal en Woerden en gerenommeerde instanties zoals het Nibud en de Rijksoverheid zijn gebruikt voor de literatuurstudie. De geschikte vakliteratuur is verdeeld onderzocht door beide onderzoekers. Er is onderzocht welke literatuur gebruikt kan worden om antwoord te geven op deelvraag 1. Een onderdeel van de literatuurstudie bestaat uit het zoeken naar een internationaal artikel dat aansluit bij het onderwerp. De ontbrekende informatie is verzameld via interviews. De interviewvragen zijn afgestemd op de literatuurstudie. De focus lag eerst op het verzamelen van informatie uit de literatuur bij deelvraag 1, daarna op het verzamelen van informatie via interviews bij deelvraag 2.

Deelvraag 2: praktijk

Door middel van praktijkonderzoek middels interviews is er data verzameld voor deelvraag 2 (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Bij deelvraag 2 ligt de focus op de praktijk. Er zijn gezinsvoogden uit de praktijk geïnterviewd over bevindingen, kennis, ervaringen en wensen. Voor de interviews is gebruik gemaakt van een vooraf opgestelde topiclijst (zie bijlage 3) en interviewvragen (zie bijlage 4). De topiclijst is op basis van de gevonden literatuur en missende onderdelen samengesteld. Tussentijds zijn de interviewvragen niet gewijzigd om de validiteit van het onderzoek te verhogen. De onderzoekers waren zich bewust dat de manier van vragen stellen en het gebruik van bepaalde begrippen van invloed zijn op de antwoorden. Martine Noordegraaf heeft 13 verschillende casestudies gedaan, waarin gezinsvoogden betrokken waren. Gekeken is of het haalbaar was om een aantal gezinsvoogden uit deze casestudies te spreken. Om privacy redenen moet toestemming gevraagd worden voordat er interviews met deze gezinsvoogden gehouden konden worden. Dit kostte echter teveel tijd. Om die reden is gekozen om 8 andere gezinsvoogden te spreken. De onderzoekers zijn aangesloten bij verschillende organisaties, om een breder beeld te krijgen. Zij hebben een oproep gedaan aan gezinsvoogden binnen gezinshuizen. Martine Noordegraaf heeft de oproep verspreid binnen haar netwerk. De aanmeldingen verliepen moeizaam. Om die reden is een andere oproep gedaan die opvallender was (meer kleurgebruik en minder tekst). Gezinsvoogden onderling verstuurden de oproep door naar (directe) collega's. Uiteindelijk zijn 8 gezinsvoogden geïnterviewd. De onderzoekers hebben 6 interviews gezamenlijk gehouden. Op die manier kon de ene onderzoeker het gesprek voeren en de ander er op letten of er antwoord werd gegeven op de vragen. De laatste twee interviews hebben de onderzoekers apart gehouden, vanwege de lange reistijd.

Aan de respondenten is toestemming gevraagd en verkregen om de 8 interviews op te nemen. De respondenten zijn geïnformeerd over het doel van het interview. De gegevens zijn geanonimiseerd en de verkregen informatie is vertrouwelijk behandeld. Het uitwerken van de interviews is onderling verdeeld, ieder 4. De interviews zijn uitgewerkt, gelabeld en gecodeerd. Op deze wijze is er geanalyseerd. Er is gebruik gemaakt van analysemethode 'thematisch coderen' (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Na het uitwerken van de interviews zijn de stukken tekst doorgehaald, die niet van belang zijn en/of geen antwoord geven op de deelvragen van het onderzoek. Van de overgebleven inhoud zijn fragmenten gemaakt, om geen inhoudelijke informatie mis te lopen. De fragmenten zijn gelabeld en per label is een code toegevoegd om het fragment terug te kunnen vinden. De labels zijn in een kernlabelschema gezet. Het kernlabelschema is geanalyseerd. Er is specifiek gekeken naar welke fragmenten antwoord geven op deelvraag 2. Er zijn bepaalde labels uitgehaald die geen antwoord gaven op deelvraag 2. De labels bleken achteraf wel antwoord te geven op deelvraag 3. Deze labels zijn toegevoegd in het (kern)labelschema van deelvraag 3, zie bijlage 5 kernlabels deelvraag 3.

Deelvraag 3: product

Bij deelvraag 3 is gebruik gemaakt van de kennis van deelvraag 1 en 2. Met deze kennis zou samen met een focusgroep bekeken worden of er aanwijzingen zijn om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Om vervolgens een passend beroepsproduct te ontwikkelen. De keuze was om een focusgroep te houden, samen met gedragswetenschappers. Zij zijn betrokken bij gecertificeerde instellingen en zien en spreken de gezinsvoogden. Zij kunnen vertellen wat er ontbreekt en wat als ontwerp goed zou werken in de praktijk. Een aantal weken is geprobeerd om een focusgroep bij elkaar te krijgen. Meerdere gedragswetenschappers waren enthousiast. Echter, door een volle agenda, konden zij niet deelnemen. Er is om die reden besloten de focusgroep opzij te zetten. De optie expertinterview leek het meest geschikt. Een expert met veel kennis en ervaring in het werken met gezinsvoogden en er met een helicopterview naar kan kijken. Expert Gerard Besten is geïnterviewd. Hij is eerder betrokken geweest bij het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Voor het beantwoorden van deelvraag 3 is er naast het expertinterview gebruik gemaakt van kernlabel 6: 'benodigdheden'. Deelvraag 2 is gericht op de aanwijzingen die gezinsvoogden gaven om een samenwerking tussen gezinshuisouders en biologische ouders te bevorderen. In deelvraag 3 is gekeken naar wat organisaties bij kunnen dragen aan de samenwerking. Het expertinterview is op dezelfde wijze als deelvraag 2 geanalyseerd, gelabeld, gecodeerd en in een kernlabelschema gezet. Zie bijlage 5: 'kernlabels deelvraag 3'.

Conclusie

Na het analyseproces is het onderzoek gefocust op de conclusie uit de analyseresultaten. Er is gebruik gemaakt van het boek 'Praktijkonderzoek in zorg en welzijn' (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Daarnaast is voor de conclusie, aanbevelingen en discussie gebruik gemaakt van Scribbr (Swaen, Structuur en indeling scriptie, 2018). Per deelvraag is bekeken welke informatie antwoord geeft op de hoofdvraag van het onderzoek. De informatie is met elkaar verbonden en vergeleken. Er is bekeken wat de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders kan helpen bevorderen door het inzetten van een gezinsvoogd. Aangevuld door aanbevelingen. Zie hoofdstuk 8 'discussie'.

Beroepsproduct

Het doel van het onderzoek is om een beroepsproduct te ontwikkelen, dat de gezinsvoogd kan helpen om de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Het ontwerp komt voort uit de analyses en het expertinterview. Vooraf aan het expertinterview is gekeken naar een passend beroepsproduct. Verschillende ideeën zijn bedacht en besproken; een kletspot met gesprekskaarten, een model en een checklist. In het gesprek kwam Gerard Besten met het voorstel om een moreel product mee te geven in een innovatieplan. De onderzoekers hebben hiervoor gekozen gezien het innovatievoorstel met meerdere onderdelen in het onderzoek raakvlakken heeft. In dit innovatieplan zijn de conclusies van de deelvragen opgenomen (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Er zijn 2 situaties bedacht waarin jongeren niet te snel ergens geplaatst worden, zonder dat er een match is, ook niet bij schrijnende situaties. Er is gekozen om voor te stellen om jongeren tijdelijk, voor 1 of 2 maanden, te plaatsen in een gezinshuis en dit te benoemen als 'logeren'. In deze 1 of 2 maanden heeft de gezinsvoogd tijd om alle betrokken partijen te betrekken bij het proces. Gezamenlijk kan er gekeken worden naar een goede match. Voor een verdere verantwoording voor dit product is er een verantwoordingsdocument voor het beroepsproduct opgenomen in bijlage 7.

Hoofdstuk 4

Deelvraag 1

“Welke aanwijzingen zijn er in de literatuur te vinden over het bevorderen van de samenwerkingsrelatie door de inzet van een gezinsvoogd?”

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat in de literatuur staat over een gezinsvoogd. In het onderzoek wordt specifiek gekeken naar de taken die de samenwerkingsrelatie tussen biologische ouders en gezinshuisouders bevorderen. In het bestuderen van de literatuur kwam naar voren wat de invloed van een gezinsvoogd in een samenwerkingsrelatie is. Voor een samenwerkingsrelatie is het van belang dat er een match aanwezig is. Als de match aanwezig is, wordt er gebouwd aan contact (Marx, 2016). Daarnaast is de duur van een ondertoezichtstelling en de rolbeschrijving van een gezinsvoogd beschreven. In de hoofdstukken wordt geschreven over betrokkenen. Hier worden betrokken partijen uit het netwerk van de uithuisgeplaatste jongere bedoeld.

Samenwerkingsrelatie

Volgens Nagy & Krasner (2010) hebben handelingen en beslissingen van een persoon invloed op anderen waar hij of zij mee in verbinding staat. In de keuzes moet rekening gehouden worden met de consequenties voor anderen (Nagy & Krasner, 2010). Uit eerder onderzoek van ‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’ is in de conclusie aangegeven dat gezinshuisouders en jongeren een samenwerking met derden prettig vinden (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Zowel in de literatuur als in eerdere onderzoeken van ‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’ blijkt dat voor een samenwerking aan bepaalde voorwaarden moet worden voldaan. Dit is een richtlijn; elke situatie moet apart bekeken worden (Van de Koot & Noordegraaf, 2018).

Een gezinsvoogd beïnvloedt in een samenwerking de actieve houding van biologische ouders (Daamen, 2014). De biologische ouders hebben in het onderzoek ‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’ aangegeven dat zij gerespecteerd en betrokken willen worden in de samenwerking (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Wanneer biologische ouders geloven dat zij geheel bij het proces van hun kind worden betrokken, werken zij meer samen dan wanneer zij een plan opgelegd krijgen (Wilson & Devaney, 2018). De houding van de professional is mede bepalend voor hoe een samenwerking verloopt (Bartelink, Meuwissen, & Eijgenraam, 2017). Elementen in de houding van de professional die belangrijk zijn in de samenwerkingsrelatie zijn: vertrouwen, bereikbaarheid en steun/empathie (Marx, 2016). De manier waarop een gezinsvoogd zich vanaf contactmoment 1 presenteert, heeft invloed op hoe een samenwerkingsrelatie wordt vormgegeven (Van Hout & Spinder, 2001). Wanneer een gezinsvoogd geen gebruik maakt van het bovenstaande en dit in de ogen van het gezin/netwerk niet goed is, is een samenwerking zeer lastig. De gezinsvoogd heeft zijn of haar eigen positie in het begin zelf in handen (Van Hout & Spinder, 2001). Een samenwerkingsrelatie verloopt effectiever wanneer een gezin actief betrokken wordt bij besluitvorming (Bartelink, Meuwissen, & Eijgenraam, 2017).

De belangen van alle betrokkenen moeten meegenomen worden in de plaatsing en in het verloop daarvan (Asselt, 2007). Een gezinsvoogd wordt bij positieve ervaringen benoemd als een schakel tussen biologische ouders, de jongere en de gezinshuisouders (Marx, 2016). Een gezinsvoogd zit tussen meerdere partijen in en moet daarom meervoudig partijdig kunnen zijn (Asselt, 2007). Daarnaast heeft een gezinsvoogd drie soorten gezag: juridisch

gezag, professioneel gezag en persoonlijk gezag. Juridisch gezag heeft de gezinsvoogd als functionaris van de instelling, professioneel gezag heeft de gezinsvoogd op basis van studie en ervaring. Persoonlijk gezag moet de gezinsvoogd verdienen van de jongere door acceptatie en vertrouwen (Van Hout & Spinder, 2001). Deze voorwaarden zijn van belang in samenwerking met een jongere. De voorwaarden voor een samenwerking tussen biologische ouders, gezinshuisouders en een gezinsvoogd begint bij de plaatsing (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014).

Matching

Bij een plaatsing is het voor de samenwerking van belang dat er sprake is van een match (Marx, 2016). Als er een match is tussen een jongere en het gezinshuis, dan is er sprake van een stabiele plaatsing. Het begint met een goede start: adequate matching tussen de opvoedings- en ontwikkelingsbehoeften van een jongere en de (on)mogelijkheden van de gezinshuisouders en het gezin (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014). Een match wordt gezien als basis voor het opbouwen van contact (Marx, 2016).

De organisatie die verbonden is aan het gezin, is verantwoordelijk voor een goede match. Het vinden van een goede match kost tijd, waardoor een match soms niet geheel voldoet aan alle eisen en verwachtingen (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014). Wanneer een match onvoldoende aanwezig is, wordt geadviseerd door biologische ouders, in eerdere onderzoeken, om verder te kijken (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Het is voor gezinshuisouders van belang dat zij belangrijke informatie van de gezinsvoogden krijgen bij de plaatsing. Op die manier kunnen zij de jongere beter plaatsen (De Klomp, 2012). Naast een goede match tussen de jongere en het gezinshuis is een match tussen biologische ouders en gezinshuisouders belangrijk. Dit zorgt ervoor dat een band opgebouwd kan worden (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). De elementen die zorgen voor een goede match, zijn: het meenemen van wensen van betrokkenen, informatie delen, duidelijkheid over plaatsing proces, structuur in begeleiding van gezinsvoogd en continuïteit van een plaatsing (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014).

Contact

Een gezinsvoogd die rekening houdt met de belangen van alle betrokken partijen in de plannen en beslissingen, wordt gewaardeerd (Austerberry, 2013). Een gezinsvoogd legt in een behandelplan een schatting van de benodigde tijd vast om de gestelde doelen te bereiken (Jeugdzorg, 2014). Het behouden van contact is een basis en een goed begin (Wilson & Devaney, 2018). De frequentie van het contact tussen een gezinsvoogd, een gezinshuis en een jongere heeft te maken met tijd en behoeften van de betrokkenen (Jeugdzorg, 2014). Een gezinsvoogd heeft volgens de berekening van een caseloadnorm, die geldt voor de Deltamethode, gemiddeld een keer in de 3 weken direct contact met een van de betrokkenen uit het gezin (Jeugdzorg, 2014). Volgens een interview met een gezinsvoogd ziet zij de jongere een keer in de 6 weken, als alles goed verloopt. Als het niet goed loopt en daarom contact nodig is, ziet zij de jongere elke week (Baas & Breijer, 2016).

Gezinsvoogden moeten in sommige situaties door de wet- en regelgeving meer belang hechten aan de biologische ouders, dan aan de jongere (Van Hout & Spinder, 2001). Het neemt veel tijd in beslag voor de gezinsvoogd om contact te onderhouden met de families en de jongere. Creatief omgaan met de kansen die er zijn, is essentieel voor het effectief kunnen ondersteunen van de jongere (Wilson & Devaney, 2018). Het is bevorderlijk voor het

contact als biologische ouders kunnen laten zien dat zij betrokken zijn bij hun kind en voorbereid langs kunnen komen. Wanneer biologische ouders deze mogelijkheid krijgen en naar hen geluisterd wordt, bevordert dit de communicatie (Wilson & Devaney, 2018). Uit eerder onderzoek van Klooster en van Burik blijkt dat biologische ouders de gezinsvoogden maar een paar keer per jaar zien. De biologische ouders geven hierin aan dat zij het stukje begeleiden van de gezinsvoogd missen (Daamen, 2014). Een aantal jongeren heeft in interviews aangegeven dat zij hun gezinsvoogd als een stukje vastigheid zien. Andere jongeren hebben liever niets met een gezinsvoogd te maken. Volgens de handleiding van jeugdbeschermers is de wisseling van verschillende jeugdzorgwerkers daarin een essentieel punt (Van den Braak, Van Montfoort, & Willems, 2015). Het aantal wisselingen van betrokken hulpverleners van een jongere hangt samen met het aantal verplaatsingen. Wanneer sprake is van een langdurige, duidelijke plaatsing en perspectief, spreekt men van succesfactoren. Deze continuïteit is van belang voor een jongere om op die manier een hechtingsrelatie aan te kunnen gaan. De conclusie van het onderzoek is dat er teveel hulpverleners in beeld zijn van een jongere (Molenaar, 2013).

Duur van een ondertoezichtstelling (OTS)

Bij een ondertoezichtstelling wordt er voor maximaal een jaar een gezinsvoogd toegewezen (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2017). Een gezinsvoogd kan op verzoek die ondertoezichtstelling per jaar verlengen (Jeugdinstituut, 2019). De gezinsvoogd moet kunnen aantonen dat de gestelde doelen en maatregelen nog aanwezig zijn (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2017). Een biologische ouder, Bureau Jeugdzorg, een opvoeder die het minderjarige kind verzorgt, de Raad van de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie kunnen dit verzoek ook indienen. De kinderrechter bepaalt of de ondertoezichtstelling wordt verlengd of niet (Wet & Recht, z.j.).

Rolbeschrijving

Een gezinsvoogd krijgt via een gezinsvoogdijinstelling de taak om naast biologische ouders van een jongere het gezag uit te voeren. De gezinsvoogd houdt toezicht op de jongere (Schaafsma, 2005). Een gezinsvoogd hangt boven het systeem (Baas & Breijer, 2016). Een gezinsvoogd heeft de taak om met de biologische ouders, de jongere, gezinshuisouders en alle andere betrokken sociaal werkers, contact te onderhouden en te ondersteunen (Zorginstelling Zwolle, 2016 - 2019). In het besluit van kwaliteitsregels en de taken van voogdij- en gezinsvoogdijinstellingen staat dat een gezinsvoogd na het uitspreken door de kinderrechter van een OTS een afspraak met de client en het netwerk moet maken voor een introductie. Bij deze introductie moet de instelling een folder met informatie, een klachtenreglement en privacyreglement meegeven (Van Hout & Spinder, 2001).

Biologische ouders moeten samenwerken met een gezinsvoogd, omdat hun jongere onder toezicht is gesteld door de kinderrechter (Sjabbens, 2015). De taken van een gezinsvoogd met biologische ouders bestaan uit meerdere onderdelen. Het is van belang dat er duidelijke afspraken gemaakt worden over contactmomenten, school, verjaardagen en het delen van informatie. De wensen van de jongere moeten daarbij gelden als uitgangspunt. Het sociale netwerk van de jongere moet worden betrokken in het leven van de jongere. Het is van belang dat er veiligheid is bij de biologische ouders thuis en dat ze begeleid worden in de nieuwe rol als ouders op afstand. Ondersteuning in veranderingen is noodzakelijk (Van den Braak, Van Montfoort, & Willems, 2015). Belangrijk in de samenwerking is het delen van informatie, een open communicatie en respect hebben voor elkaars rollen (Lindsey, 2019).

Een gezinsvoogd moet nauwkeurig contact houden. In het contact moet een gezinsvoogd niet alleen kijken naar wat de biologische ouders doen, maar ook naar hun motivatie en bereidheid en dit helpen te versterken door het geven van advies (Wilson & Devaney, 2018). Het is belangrijk dat de hulpverlener de krachten van een gezin meeneemt (Nagy & Krasner, 2010). Het netwerk en het systeem moeten betrokken worden bij het proces, om zo verandering aan te kunnen brengen in een opvoedingssituatie. Met het betrekken van sociale netwerken wordt de kans op succes vergroot (Van Hout & Spinder, 2001).

Een gezinsvoogd moet het vertrouwen winnen van biologische ouders, naast hen gaan staan en aansluiten (Sjabbens, 2015). Gezinsvoogden zijn er voor ouders en de jongere (Baas & Breijer, 2016). Een gezinsvoogd gaat apart met de jongere in gesprek over hulpvragen (Van Hout & Spinder, 2001). Daarnaast maakt deze een hulpverleningsplan met de wensen en behoeften van biologische ouders en de jongere (Redactie van de beleidsexpert, 2018). Bij een evaluatiegesprek is de gezinsvoogd aanwezig (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Een gezinsvoogd wordt ingezet bij bezoekenmomenten, om contactmomenten te stimuleren en te bemiddelen bij problemen (Redactie van de beleidsexpert, 2018). Het onderzoek van Van de Koot & Noordegraaf toont aan dat gezinshuisouders verwijzen naar de gezinsvoogd, wanneer elementen besproken worden over toestemming en gezag (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). De verantwoordelijkheid van de gezinsvoogd vereist dat deze contact heeft met betrokkenen en moet beoordelen wat het beste is voor de jongere en er op toezien dat die belangen behartigd worden (Lindsey, 2019).

Conclusie

In dit hoofdstuk is beschreven, vanuit de aanwijzingen in de literatuur, hoe een gezinsvoogd een samenwerkingsrelatie tussen gezinshuisouders en biologische ouders kan bevorderen. Een aanwijzing die naar voren komt, is het belang om betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere te betrekken bij een plaatsing en het proces van een uithuisplaatsing (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Daarnaast heeft een gezinsvoogd invloed op de actieve houding van biologische ouders. De houding van een gezinsvoogd heeft invloed op het contact en de samenwerkingsrelatie. Het is om die reden van belang dat een gezinsvoogd het gezin betreft bij het proces. Een andere aanwijzing uit de literatuur is het belang van een match (Marx, 2016). Op het moment dat er een match is, wordt er gebouwd aan contact. De elementen die zorgen voor een match, zijn: het meenemen van wensen van betrokkenen, informatie delen, duidelijkheid over plaatsing proces, structuur in begeleiding van gezinsvoogd en continuïteit van een plaatsing (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014).

In het contact geeft de literatuur de aanwijzing dat een gezinsvoogd moet kunnen luisteren naar biologische ouders. Daarnaast moeten de ouders de mogelijkheden krijgen om betrokken te kunnen zijn. Wanneer dit aanwezig is, bevordert dit de communicatie tussen ouders en gezinsvoogd (Wilson & Devaney, 2018). Voor een jongere is het van belang om continuïteit te ervaren in de samenwerkingsrelatie met de gezinsvoogd. Een gezinsvoogd moet daarnaast contacten met betrokkenen onderhouden. Een aanwijzing die de literatuur hier geeft, is dat er gekeken moet worden naar de motivatie van biologische ouders (Wilson & Devaney, 2018). Een gezinsvoogd moet de veranderingen in een proces bij betrokkenen ondersteunen. Hierbij moet informatie worden gedeeld, open worden gecommuniceerd en ieder moet elkaars rol respecteren (Lindsey, 2019). Het betrekken van het sociale netwerk vergroot de kans op een samenwerking (Van Hout & Spinder, 2001).

Hoofdstuk 5

Deelvraag 2

“Welke aanwijzingen geven de gezinsvoogden over de wijze waarop zij de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders helpen te bevorderen?”

Inleiding

Deelvraag 2 is beantwoord door middel van praktijkonderzoek met gezinsvoogden uit verschillende organisaties, zoals: het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, Samen Veilig Midden Nederland, William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdbescherming Gelderland. Om te verwijzen naar het interview en het labelschema is de afkorting GV (GezinsVoogd) gebruikt. Gevolgd door de eerste letter van de voor- of achternaam van de gezinsvoogd. Het eerste getal geeft het interview weer. Gevolgd door het fragmentnummer. Gezinsvoogden met een fulltime baan en een volle caseload hebben tussen de 17 en 24 jongeren (GVL – 1.2; GVJ – 3.2; GVG – 4.2; GVO – 5.2; GVC – 6.2; GVB – 7.2; GVM – 8.2). De gezinsvoogden geven aan dat daarvan 1 tot 4 jongeren in een gezinshuis wonen (GVL – 1.3; GVS – 2.3; GVG – 4.3; GVO – 5.3; GVC – 6.3; GVB – 7.3; GVM – 8.3). Een gezinsvoogd bij William Schrikker Jeugdbescherming heeft 10 kinderen in een gezinshuis (GVJ – 3.3). In het kernlabelschema (zie bijlage 5 kernlabel deelvraag 2) komen 5 kernlabels naar voren. Deze kernlabels komen voort uit de interviews met de respondenten. De kernlabels worden hieronder besproken om antwoord te geven op bovenstaande deelvraag. De gezinsvoogden benoemden met name situaties waarbij de jongeren vanuit biologisch thuis in een gezinshuis werden geplaatst.

Plaatsing

Plaatsing is het proces waarbij een gezinsvoogd op zoek gaat naar een goede match voor de jongere. Een goede match vergroot de kans op een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Voor een jongere geplaatst wordt in een gezinshuis, is er gekeken en nagedacht over een plek (GVJ – 3.11; GVM – 8.25). Er wordt gekeken of er een match is (GVL – 1.12; GVG – 4.85). Een match wordt bekeken vanuit dossierstukken, die worden aangeleverd door een gezinsvoogd (GVL – 1.13). Als een jongere uit huis geplaatst wordt en de situatie is niet heel schrijnend, wordt er meer gekeken naar de wensen van de jongere. Vier gezinsvoogden gaven in verschillende vragen aan dat er gekeken wordt naar wat de jongere nodig heeft (GVL – 1.17; GVG – 4.83; GVC – 6.36; GVM – 8.77). Daarnaast gaven vier gezinsvoogden aan dat er gekeken wordt naar wat de biologische ouders nodig hebben (GVL – 1.17; GVO – 5.9; GVB – 7.38; GVM – 8.75). Een gezinsvoogd gaf aan dat zij het liefst een keer met ouders in het gezinshuis is geweest voor de plaatsing (GVS – 2.14). Een gezinsvoogd bekijkt daarnaast wat een gezinshuis nodig heeft (GVO – 5.34; GVM – 8.76). Bij een schrijnende situatie en een snel proces wordt er minder gekeken naar de wensen voor een plek (GVL – 1.16; GVJ – 3.12).

Sommige mensen uit het netwerk zijn van tevoren betrokken bij de jongere (GVS – 2.23). Drie gezinsvoogden gaven aan dat het van belang is bij een plaatsing dat er met alle betrokkenen wordt gekeken naar een plek (GVS – 2.12; GVS – 2.16; GVJ – 3.8; GVG – 4.8). Op die manier kunnen gezinsvoogden alle betrokkenen meenemen in het proces en proberen er een gezamenlijk proces van te maken (GVS – 2.24; GVO – 5.10; GVB – 7.43). Dit gaat niet altijd met ouders samen (GVJ – 3.13). Een gezinsvoogd vertelde hierover: ‘En als dat niet helemaal lukt in ieder geval een andere manier te vinden waarop het kind in ieder geval een goeie start kan hebben en in ieder geval het gevoel kan krijgen dat het daar ook

mag zijn' (GVO – 5.11). Echter, de jongere heeft het door als biologische ouders niet achter een plaatsing staan (GVG – 4.11). Drie gezinsvoogden gaven aan dat het voor de jongere belangrijk is dat biologische ouders bevestiging geven over de plek (GVG – 4.9; GVJ – 3.31; GVB – 7.47). De jongere voelt dat het op die plek mag zijn (GVG – 4.10). Op het moment dat er geen match is, is de kans van slagen klein (GVL – 1.19). Een andere gezinsvoogd gaf echter aan dat het niet móét klikken voor een plaatsing (GVS – 2.21).

Er wordt geprobeerd om in ieder geval naar een gezamenlijk doel te kijken (GVL – 1.24). Dit zorgt er voor dat alle betrokkenen weten wat er gaat gebeuren (GVS – 2.30). Een gezinshuis wordt gekozen om rust en stabiliteit te creëren (GVC – 6.49; GVM – 8.26). Als er een match en een plek is, wordt er een gesprek ingepland (GVL – 1.14; GVG – 4.85).

Twee gezinsvoogden gaven aan dat het voor de jongere en ouders belangrijk is dat het perspectief van een plaatsing zo snel mogelijk helder is (GVS – 2.25; GVG – 4.13; GVG – 4.15). Sinds de afgelopen jaren moet het snel duidelijk zijn (GVS – 2.29; GVO – 5.16). Vijf van de acht gezinsvoogden geven echter wel aan dat het perspectief voor een plaatsing vaak niet duidelijk is (GVS – 2.28; GVJ – 3.28; GVO – 5.19; GVC – 6.23; GVB – 7.28). Als het perspectief thuis ligt, hebben gezinsvoogden ander contact met biologische ouders (GVS – 2.32; GVJ – 3.41). Er wordt dan gewerkt aan terugplaatsingsvoorwaarden (GVL – 1.38).

Betrekken

Betrekken is het meenemen van betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere. Een gezinsvoogd probeert op die wijze de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Een gezinsvoogd van een jongere waarvan de biologische ouders gezag hebben, hebben onderling meer contact dan ouders zonder gezag (GVS – 2.31; GVC – 6.16; GVM – 8.13). De aanmelding bij een gezinshuis wordt eerst met ouders besproken (GVG – 4.21; GVM – 8.13). Vijf van de acht gezinsvoogden gaven aan dat het bij een plaatsing en het proces belangrijk is dat de biologische ouders vanaf het begin worden betrokken (GVJ – 3.10; GVJ – 3.16; GVG – 4.12; GVC – 6.22; GVC – 6.59; GVB – 7.30; GVM – 8.17; GVM – 8.21). Voor beslissingen die rondom de jongere worden genomen, geldt hetzelfde (GVC – 6.60; GVB – 7.44). Naast hen erin betrekken, gaf een gezinsvoogd specifiek aan dat de ouders uitleg moeten krijgen over wat een plaatsing inhoudt (GVC – 6.58). Met ouders wordt daarnaast afgestemd (GVC – 6.27). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat er van tevoren geregeld gesprekken zijn gevoerd over de reden om een jongere in een gezinshuis te plaatsen (GVM – 8.14).

Organisaties kijken of een gezinshuis de geschikte plek is voor een jongere (GVL – 1.11). Een gezinsvoogd vindt het belangrijk dat er wordt gekeken of de gezinshuisouders geschikt zijn (GVG – 4.84; GVG – 4.88). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat de organisaties daarin niet allemaal dezelfde voorwaarden nastreven (GVL – 1.26). Gezinshuizen zijn tegenwoordig meer zelfstandig ondernemers geworden. Een gezinsvoogd benoemde nadrukkelijk dat zij het lastig vindt om met hen te werken. De zelfstandig ondernemers hebben namelijk te maken met verschillende zorgaanbieders die niet samenwerken (GVS – 2.51; GVS – 2.102). Drie gezinsvoogden gaven aan dat gezinshuizen worden beschouwd als professionele opvoeders (GVS – 2.45; GVB – 7.10; GVM – 8.7). Er is om die reden voorkeur voor een gezinshuis op het moment dat een jongere erg beschadigd is (GVL – 1.76; GVM – 8.8).

Volgens twee gezinsvoogden is er voornamelijk contact met gezinshuisouders over de gang van zaken van de jongere of over zorgen over biologische ouders (GVJ – 3.44; GVM – 8.45).

Een gezinsvoogd heeft naast contact over een plaatsing, contact met ouders over afspraken (GVJ – 3.40). Vijf van de acht gezinsvoogden hebben aangegeven dat het belangrijk is om afspraken te maken en te checken (GVS – 2.61; GVS – 2.54; GVJ – 3.32; GVG – 4.16; GVC – 6.57; GVB – 7.29). Het is verstandig om afspraken vanaf het begin te maken (GVS – 2.17; GVC – 6.51). Na een halfjaar is daar een vervolggesprek over (GVC – 6.52). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat zij het niet vanaf het begin concreet maakt (GVO – 5.21). Volgens twee gezinsvoogden is het echter verstandig om de afspraken vast te leggen op papier (GVJ – 3.20; GVG – 4.17). Op die manier is het voor alle betrokkenen zichtbaar wat er met elkaar is afgesproken (GVG – 4.18; GVB – 7.33). Een belangrijk punt om afspraken over te maken, zijn de omgangsregelingen (GVC – 6.31). Drie gezinsvoogden kijken of zij een stap terug kunnen zetten op het moment dat het goed gaat met de omgangsafspraken (GVJ – 3.45; GVJ – 3.46; GVC – 6.47; GVM – 8.32). Er moeten concrete afspraken gemaakt worden over hoe vaak en op welke manier ouders op de hoogte gebracht worden over de jongere (GVC – 6.42; GVB – 7.31). Er moet duidelijk zijn hoe er gewerkt gaat worden aan doelen (GVC – 6.50). Een gezinsvoogd maakt bijvoorbeeld de afspraak om elkaar om de zes weken te zien (GVB – 7.68). Een andere gezinsvoogd wacht het meer af en gaf aan dat naarmate de tijd vordert, het organisch wordt gevormd (GVO – 5.23; GVO – 5.25).

Contactmomenten

Contactmomenten zijn de manieren waarop een gezinsvoogd contact heeft met de betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere. Op die manier probeert een gezinsvoogd de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. De start van het contact wordt geregeld als onplezierig ervaren (GVB – 7.23). Het komt in sommige gevallen voor dat de jongeren door de politie uithuisgeplaatst worden. Dit is geen prettige manier van contact (GVB – 7.35). Na een aanmelding bij een gezinshuis worden betrokkenen uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek (GVC – 6.12). Een kennismaking is volgens twee gezinsvoogden compleet als de jongere met biologische ouders, de gezinshuisouders, de voogd en de behandelaar is (GVJ – 3.14; GVC – 6.13; GVC – 6.14). Een gezinsvoogd gaf daarnaast aan dat zij probeert de gezinshuisouders zelf te spreken (GVO – 5.40). De biologische ouders en/of jongere gaan vaak met weerstand naar het eerste gesprek (GVL – 1.21). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat het belangrijk is om biologische ouders kennis te laten maken met de gezinshuisouders, de toekomstige opvoeders van hun kind (GVG – 4.22). In veel gevallen is het eerst een onplezierige, moeizame relatie (GVB – 7.16). Het is van belang om duidelijk aandacht aan iedereen te geven (GVL – 1.32). Als de kennismaking van beide kanten goed bevalt en positief is, wordt de jongere geplaatst (GVL – 1.15; GVJ – 3.17). Het overdragen van informatie benoemt een gezinsvoogd als een belangrijk punt. Er mag geen verlies zijn van kennis over een jongere (GVS – 2.13). Er moet zoveel mogelijk samen worden gekeken naar wat wenselijk en haalbaar is (GVO – 5.8; GVO – 5.9).

In het begin van een plaatsing is het voor betrokkenen zoeken hoe de bezoeken ingevuld worden. Om die reden zijn de bezoeksregeling en de omgangsregeling een belangrijk onderwerp van gesprek (GVS – 2.36; GVG – 4.19). Het is voor de jongere belangrijk dat hij of zij de biologische ouders regelmatig ziet (GVC – 6.32). Er moeten goede afspraken gemaakt worden over de bezoeksregeling (GVC – 6.39).

Een gezinsvoogd gaf aan dat als een jongere net geplaatst is in een gezinshuis, zij na 3 maanden een evaluatie plant om te kijken hoe de eerste fase is verlopen (GVS 2.18).

Gemiddeld is er 2 keer per jaar een evaluatie (GVS 2.37; GVM – 8.5). Dat is het moment dat de betrokkenen om de tafel gaan (GVS – 2.35; GVJ – 3.49). Als een jongere ouder dan 12 jaar is, wordt hij of zij uitgenodigd om bij de evaluatie aanwezig te zijn (GVL – 1.4). Het is voor een gezinsvoogd belangrijk dat informatie en bijzonderheden gedeeld worden en dat afspraken in overleg genomen worden (GVG – 4.26; GVM – 8.31). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat op het moment dat er meerdere partijen betrokken zijn, er soms elk kwartaal een groot overleg is (GVS – 2.64). Er kunnen bijvoorbeeld hulpverleners van biologische ouders betrokken zijn (GVO – 5.28; GVO – 5.29). Het is mogelijk dat de gezinsvoogd verschillende overleggen plant (GVB – 7.67). Er zijn behandelplanbesprekingen (GVO – 5.4; GVO – 5.30), gesprekken met de jongere zelf (GVJ – 3.6) en er zijn besprekingen in het gezinshuis (GVJ – 3.5; GVG – 4.6). Vier gezinsvoogden gaven aan dat er tussen betrokkenen telefonisch contact is (GVS – 2.34; GVS – 2.40; GVG – 4.29; GVG – 4.47; GVO – 5.35; GVC – 6.43). Er is ook contact via de app, behandelaren zitten bijvoorbeeld met elkaar in een appgroep (GVO – 5.38). Daarnaast worden biologische ouders geappt als er extra dingen zijn, bijvoorbeeld afzwemmen (GVM – 8.6). Naast het contact via de telefoon is er direct contact via de mail (GVS – 2.39; GVG – 4.48; GVO – 5.36). Iedereen kan betrokken worden door de mail in de cc toe te voegen (GVG – 4.28; GVO – 5.39).

Samenwerking

Een samenwerking is het proces waar een gezinsvoogd met verschillende ervaringen, elementen inzet om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Gezinsvoogden hebben verschillende ervaringen: soms loopt het goed, soms problematisch (GVS – 2.52; GVJ – 3.44; GVB – 7.51). De plaatsing van een jongere in een gezinshuis gebeurt met regelmaat in een gedwongen kader. Volgens vier gezinsvoogden stemmen ouders in de meeste gevallen niet in met de plaatsing (GVL – 1.20; GVJ – 3.26; GVJ – 3.51; GVG – 4.33; GVB – 7.18). Sommige biologische ouders blijven strijd voeren en leggen zich er niet bij neer (GVB – 7.52; GVB 7.54). Op die momenten vinden de bezoeken niet plaats op de plek waar de jongere woont (GVB – 7.53). Volgens een gezinsvoogd zit de meerderheid in het midden, maar het wijkt vaak uit naar negatief contact (GVB – 7.37). Het is een proces om biologische ouders te laten beseffen dat het beter is dat hun kind ergens anders woont (GVJ – 3.42). Dit betekent volgens een gezinsvoogd echter niet dat biologische ouders in alles gevolgd moeten worden (GVB – 7.45). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat het soms moeilijk is om naar elkaar te luisteren (GVL – 1.43). Op die momenten helpt het volgens een gezinsvoogd om helder te krijgen waar het nu echt om gaat: om het belang van de jongere (GVO – 5.49).

Twee gezinsvoogden hebben goede ervaringen voor wat betreft de samenwerking tussen gezinshuisouders en biologische ouders (GVL – 1.41; GVS – 2.46). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat dit wel de minderheid is (GVB – 7.34). Op het moment dat gezinshuisouders en biologische ouders elkaar snappen, is er veel mogelijk (GVM – 8.53). Het is voor een jongere van belang dat de samenwerking goed verloopt (GVJ – 3.53). Een gezinsvoogd spreekt van tevoren met gezinshuisouders af om een keer een leuke foto of stukje van de jongere te sturen naar de biologische ouders (GVS – 2.48; GVS – 2.50). Een andere gezinsvoogd gaf aan liever op de achtergrond aanwezig te zijn (GVG – 4.24). Op die manier maken gezinshuisouders en de biologische ouders zelf afspraken met elkaar (GVC – 6.54; GVB – 7.57). Het risico in dergelijke situaties is, dat betrokkenen elkaar bijna niet spreken. Om die reden vindt een gezinsvoogd het van belang dat zij af en toe contact zoekt (GVL – 1.50).

In de samenwerking is het volgens twee gezinsvoogden van belang dat betrokkenen ruimte krijgen (GVL – 1.47; GVS – 2.72). Een andere gezinsvoogd vindt het van belang om iedereen in zijn of haar waarde te laten (GCG – 4.53). Betrokkenen moeten openstaan voor elkaar (GVJ – 3.54). Het is helpend voor een jongere dat er een duidelijk gedeeld doel is. Het doel hoeft echter niet geconcretiseerd te zijn (GVO – 5.50). De neuzen van betrokkenen moeten volgens twee gezinsvoogden dezelfde kant op staan (GVG – 4.40; GVM – 8.61). Op die manier is iedereen op de hoogte (GVJ – 3.58; GVG – 4.41). Daar valt of staat het allemaal mee, met het kunnen pakken van de samenwerking (GVB – 7.72). Het doel is volgens een gezinsvoogd dat het een professionele samenwerking is, die gemakkelijk en goed aanvoelt (GVO – 5.55). Volgens een gezinsvoogd is het van belang dat partijen zich houden aan wat er afgesproken is (GVS – 2.58). Wanneer dat niet het geval is, moet het gezegd kunnen worden (GVM – 8.59). Hierbij gaf een gezinsvoogd aan dat er niet naar elkaar gewezen moet worden (GVG – 4.52). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat je het oneens met elkaar kunt zijn, zonder dat het de relatie beschadigt (GVO – 5.53). Er moet een manier van samenwerken gevonden worden (GVL – 1.46). Hierbij is begrip een helpende factor (GVC – 6.35). In sommige samenwerkingen is het nodig dat er een derde partij bij is (GVB 7.60; GVM – 8.81). Een gezinsvoogd gaf aan dat hij onder anderen ingezet wordt op momenten dat er elementen duidelijk gemaakt moeten worden (GVC – 6.55).

Houding/vaardigheden

Houding en vaardigheden zijn de manieren hoe een gezinsvoogd zijn rol uitoefent om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Een gezinsvoogd gaf aan dat hij de uitvoerende maatregel is van de kinderrechter, in levenden lijve (GVB – 7.73). Gezinsvoogden zetten kaders uit (GVL – 1.52; GVO – 5.65), het beleid uit (GVL – 1.53) en zoeken een plek (GVJ – 3.9). Gezinsvoogden coördineren de zorg (GVG – 4.62). De zorg wordt bekeken vanuit een helicopterview (GVS – 2.73; GVM – 8.91). Het geheel van de zorg wordt gemonitord (GVG – 4.64; GVB – 7.79). Drie gezinsvoogden benoemen zichzelf als regiehouder (GVS – 2.69; GVJ – 3.65; GVM – 8.34; GVM – 8.72). Twee gezinsvoogden gaven aan dat er niet het idee moet zijn dat de totale regie of het bepalen van de totale richting bij de gezinsvoogd ligt (GVO – 5.68; GVM – 8.90). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat zij probeert de rode draad in het leven van de jongere te zijn (GVS – 2.106). Volgens drie gezinsvoogden is dat veel nadenken en aansturen (GVG – 4.66; GVG – 4.67; GVB – 7.80; GVM – 8.38). Gezinsvoogden moeten zich in situaties positioneren (GVG – 4.55). Zij noemen zichzelf casemanagers (GCG – 4.60; GVC – 6.62). Dit komt voort uit het feit dat zij overal wat vanaf weten (GVG – 4.61; GVC 6.48). Een gezinsvoogd is een verbindende factor tussen meerdere partijen (GVJ – 3.67). Dit is nodig om partijen aangehaakt te krijgen en te houden (GVS – 2.56; GVS – 2.74; GVG – 4.38). Een gezinsvoogd moet constant afstemmen (GVS – 2.65). Een andere gezinsvoogd gaf aan tussen biologische ouders en gezinshuisouders een vertaalslag te maken (GVL- 1.56). Dit wordt gedaan door vanaf het begin met elkaar om tafel te gaan en gezamenlijke doelen op te stellen (GVM – 8.68). Niet iedereen hoeft het overal mee eens te zijn, zolang betrokkenen weten wie wat doet (GVS - 2.66). Een gezinsvoogd moet de mensen met elkaar in contact brengen (GVM - 8.22), betrekken, motiveren (GVS – 2.71; GVC – 6.64) en coachen (GVB – 7.81). Zij zorgen ervoor dat betrokkenen het samen doen (GVG – 4.39; GVO – 5.67; GVO – 5.69). Een gezinsvoogd moet duidelijk weten wat de beleving is van de biologische ouders, de jongere en de gezinshuisouders. Vervolgens dit met elkaar proberen te verenigen (GVM – 8.41). Aansluiten is essentieel volgens twee gezinsvoogden (GVG – 4.68; GVM – 8.89). Net als engageren (GVG – 4.54; GVM – 8.88). Volgens twee gezinsvoogden is het van belang

om veel contacten te leggen (GVJ – 3.18; GVJ – 3.20; GVG – 4.50). Als gezinsvoogd moet je actief zijn en mensen eerder bellen dan dat zij zelf bellen (GVS – 2.60; GVO – 5.22). Vijf van de acht gezinsvoogden gaven aan dat zij in het contact korte lijnen houden met betrokkenen (GVL – 1.48; GVS – 2.79; GVJ – 3.68; GVG – 4.42; GVO – 5.64). Er moet open en eerlijk gecommuniceerd worden (GVG – 4.43; GVG – 4.44; GVO – 5.56; GVO – 5.60). Zoals een gezinsvoogd vertelde: 'Wanneer je wel contact hebt met ouders, met alle betrokkenen en wanneer die lijntjes kort zijn, dan is het veel meer iets wat je samen doet' (GVJ – 3.23). Gezinshuisouders worden geïnformeerd over de biologische ouders van de jongere (GVM – 8.23). Het is volgens een andere gezinsvoogd van belang dat een gezinsvoogd tegen stress kan. Verschillende lijnen moeten onderhouden worden en het overzicht moet bewaard worden (GVJ – 3.80). Een gezinsvoogd moet in deze omstandigheden plannen (GVS – 2.84). Drie van de acht gezinsvoogden benoemden hun eigen rol als spin-in-het-web, een soort spil (GVS – 2.75; GVJ – 3.69; GVG – 4.46).

Volgens een gezinsvoogd hangt er spanning rond de gezinsvoogd (GVL – 1.22). Het is om die reden belangrijk dat zij een dikke huid hebben (GVC – 6.68). Een gezinsvoogd gaf aan de rol van boeman op zich te nemen (GVL – 1.33), zodat de gezinshuisouders die rol niet krijgen (GVM – 8.70). In de communicatie staat een gezinsvoogd af en toe tussen gezinshuisouders en biologische ouders in (GVJ – 3.35; GVB – 7.63). Ouders en gezinshuisouders communiceren via de gezinsvoogd met elkaar (GVB – 7.12; GVB – 7.64; GVB – 7.65; GVB – 7.66). Een gezinsvoogd beschermt de gezinshuisouders als het ware tegen de biologische ouders (GVL – 1.34). Volgens een gezinsvoogd is dit belangrijk om de samenwerking met de gezinshuisouders te beschermen (GVM – 8.71). Anderzijds beschermt een gezinsvoogd de biologische ouders tegen de gezinshuisouders. Op die manier kunnen zij een rol in het leven van hun kind spelen (GVL – 1.35; GVJ – 3.61; GVG – 4.35).

Volgens drie gezinsvoogden is het voor alle partijen belangrijk dat betrokkenen transparant zijn over de verwachtingen (GVS – 2.53; GVG – 4.45; GVM – 8.30; GVM – 8.55; GVM – 8.64). Een gezinsvoogd gaf hierbij aan dat er over het algemeen vanuit gegaan wordt dat iedereen elkaars rol kent (GVL – 1.31). Het is van belang dat dit bij de start gebeurt (GVM – 8.28). De een weet op die manier wat er van hem of haar verwacht wordt (GVM – 8.29) en kan de ander er op aanspreken, indien nodig (GVG – 4.58). Om een samenwerking zo goed mogelijk te laten verlopen, is het volgens vijf van de acht gezinsvoogden van belang dat bepaalde onderwerpen naar elkaar uitgesproken worden (GVL – 1.45; GVS – 2.57; GVS – 2.63; GVO – 5.17; GVO – 5.57; GVB – 7.69; GVM – 8.57). De positie van een gezinsvoogd moet erkend worden (GVL – 1.60). Een andere gezinsvoogd gaf aan dat zij moet bespreken hoe een keuze gemaakt is (GVO – 5.62; GVO – 5.63). Een gezinsvoogd gaf aan dat zij van gezinshuisouders verwacht dat zij het melden als er iets is (GVS – 2.62). Mocht het voorkomen dat het contact niet goed verloopt, probeert een gezinsvoogd dit recht te trekken (GVG – 4.49). Een gezinsvoogd gaf aan dat wanneer er geen contact is, het lastig wordt om zaken over elkaar te bespreken (GVJ – 3.22). Volgens een andere gezinsvoogd is het van belang om als gezinsvoogd zaken uit te leggen aan betrokkenen (GVG – 4.56). Om op die manier aan te sluiten bij de betrokkenen (GVS – 2.70). Een gezinsvoogd gaf aan dat er wordt geprobeerd om betrouwbaar te zijn (GVO – 5.61). Betrokkenen moeten weten waar zij aan toe zijn en waar een gezinsvoogd mee bezig is (GVM – 8.66). Volgens drie gezinsvoogden moeten zij bereikbaar zijn (GVS – 2.55; GVS – 2.59; GVJ – 3.19; GVO – 5.59). Een andere gezinsvoogd voegde toe dat zij aanhorend wil zijn voor de betrokkenen (GVM – 8.40).

Uiteindelijk neemt een gezinsvoogd de verantwoordelijkheid om te beslissen hoe het proces vorm krijgt (GVM – 8.69). Een gezinsvoogd is tenslotte eindverantwoordelijke voor het ingezette hulpverleningsproces (GVO – 5.66). Het is volgens een gezinsvoogd essentieel om te blijven zien dat iedereen fouten mag maken en daarvan leert (GVG – 4.57). Een andere gezinsvoogd gaf aan eigen blinde vlekken te kennen (GVS – 2.82) en op het moment dat er problemen zijn, naar zichzelf te kijken of er zaken niet goed lopen (GVS – 2.83; GVO – 5.58). Een gezinsvoogd is verantwoordelijk voor de veiligheid van de jongere (GVJ – 3.60; GVJ – 3.66). Volgens twee gezinsvoogden moet het belang van de jongere constant centraal staan in de keuzes die gemaakt worden (GVB – 7.58; GVB; 7.59; GVB – 7.61; GVM – 8.60; GVM – 8.62). De gezinsvoogd komt op voor de belangen van de jongere. Deze moeten volgens vier gezinsvoogden behartigd worden (GVL – 1.54; GVJ – 3.34; GVG – 4.63; GVM – 8.73). In de eerste plaats moeten de ontwikkelingsbedreigingen van de jongere afgewend worden (GVS – 2.68). Als de keuze is gemaakt om de jongere in een gezinshuis te plaatsen, moet een gezinsvoogd er alles aan doen om er voor te zorgen dat de jongere daar zo goed mogelijk functioneert (GVM – 8.74). Er moet hulp ingezet worden (GVB – 7.82) en er moet overzicht zijn van wat er nodig is (GVG – 4.65). Het is belangrijk om goed op de hoogte te zijn van de jongere (GVL – 1.49), om te weten hoe een jongere is (GVL – 1.51).

Conclusie

Dit hoofdstuk is beschreven vanuit de aanwijzingen van gezinsvoogden; de wijze waarop zij de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders helpen bevorderen. Een aanwijzing die naar voren komt, is dat bekeken wordt wat betrokkenen nodig hebben bij een match. Bij een schrijnende situatie wordt hier minder naar gekeken door gebrek aan tijd. Echter, de biologische ouders moeten vanaf het begin betrokken worden bij de plaatsing en het nemen van beslissingen. Vanuit die positie wordt met betrokkenen naar een gezamenlijk doel gestreefd.

Voor een samenwerkingsrelatie is het volgens een aantal gezinsvoogden van belang om afspraken te maken. Het is hierbij verstandig om de afspraken vast te leggen op papier. Op die manier is het voor iedereen duidelijk wat er is afgesproken. Een andere aanwijzing van gezinsvoogden is om gezamenlijk te kijken naar wat wenselijk en haalbaar is voor betrokkenen. Om een samenwerkingsrelatie te helpen bevorderen, moet een gezinsvoogd op de hoogte zijn. Er moet hiervoor informatie en/of bijzonderheden gedeeld worden, waarbij afspraken in overleg genomen worden. In situaties dat biologische ouders niet mee willen werken, probeert een gezinsvoogd in kaart te brengen waar het allemaal om draait. Op die manier probeert een gezinsvoogd alle neuzen dezelfde kant op te krijgen. Om dit voor elkaar te krijgen, moeten betrokkenen de ruimte krijgen en in hun waarde gelaten worden. Er moeten afspraken nagekomen worden en er is ruimte nodig om elkaar aan te spreken.

Een gezinsvoogd is in deze situaties de verbindende factor. Op die manier probeert een gezinsvoogd partijen aangehaakt te krijgen en te houden. Daarnaast moet een gezinsvoogd in het contact korte lijnen houden, communiceren en een spin-in-het-web zijn. Een gezinsvoogd staat, waar nodig, tussen de communicatie van gezinshuisouders en biologische ouders in. Op die manier wordt de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders beschermd. Een gezinsvoogd moet hierin transparant zijn, verwachtingen uitspreken, zaken uitleggen, aansluiten, betrouwbaar en bereikbaar zijn. Daarnaast gaven gezinsvoogden aan dat het belang van de jongere altijd centraal moet staan.

Hoofdstuk 6

Deelvraag 3

“Op welke wijze kunnen de aanwijzingen uit de literatuur en praktijk voor het bevorderen van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders door de inzet van een gezinsvoogd worden benut door organisaties?”

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de respondenten van deelvraag 2, de gezinsvoogden, nodig hebben in de samenwerking met biologische ouders en gezinshuisouders. Dit in combinatie met de aanwijzingen vanuit de literatuur over wat de gezinsvoogden nodig hebben om de rol constructief uit te oefenen. De respons van de gezinsvoogden en de resultaten vanuit de literatuur zijn besproken via een expertinterview met Gerard Besten. Gerard Besten is bestuurder bij Jeugddorp de Glind. Samen met zijn vrouw is hij gezinshuisouder geweest. Hij is oud-directeur van meerdere instellingen. Hij heeft samen met de Rudolphstichting een project gestart, dat geleid heeft tot de oprichting van Gezinshuis.com. Martine Noordegraaf en Gerard Besten hebben samen meerdere projecten gehad. Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar werkzame factoren binnen gezinshuizen. Zijn verschillende functies zorgen ervoor dat hij vanuit meerdere invalshoeken naar de rol van de gezinsvoogd kan kijken. Om te verwijzen naar het interview en het labelschema is de afkorting EXP (expert) gebruikt.

Samenwerking

Samenwerking is het proces waar een gezinsvoogd met verschillende ervaringen, elementen inzet om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen. Volgens een gezinsvoogd gaf aan dat een aantal gezinshuisouders het lastig om zich te positioneren (GVB – 7.55) doordat er weerstand en agressie kan zijn bij de biologische ouders (GVB – 7.17). De biologische ouders voelen zich gedegradeerd (GVC – 6.19) nu hun kind door een ander opgevoed wordt (GVG – 4.34). Een gezinsvoogd gaf aan dat een aantal gezinshuisouders het lastig vindt om met biologische ouders om te gaan (GVJ – 3.52). Zij kunnen dit lastig vinden door hun persoonlijke overtuigingen (GVO – 5.47). Gezinshuisouders hebben volgens een andere gezinsvoogd een oordeel over de biologische ouders (GVL – 1.42) of willen hen veel sturen (GVO – 5.45). Biologische ouders zijn over het algemeen bang voor het effect van de uithuisplaatsing op de relatie met hun kind (GVM – 8.50). Het is belangrijk om te kijken hoe het contact tussen biologische ouders en de jongere zo goed mogelijk kan verlopen, nu de jongere niet meer thuis woont (GVJ – 3.43). Volgens een gezinsvoogd moeten de biologische ouders ervaren dat er nog plek voor hen is als ouders (GCM – 8.51). Daarnaast gaf de literatuur aan dat een gezinsvoogd wordt gewaardeerd als er rekening wordt gehouden met de belangen van betrokken partijen in plannen en beslissingen (Austerberry, 2013). Wanneer ouders toestemming geven voor de verzorging van hun kind (GVJ – 3.59), komt de jongere niet in een loyaliteitsconflict (GVJ – 3.50). Een gezinsvoogd gaf aan dat sommige ouders zelfs dankbaar kunnen zijn voor de verzorging van hun kind (GVL – 1.44).

Helpende factoren voor goed contact zijn: de mogelijkheid dat biologische ouders in het gezinshuis kunnen komen (GVB – 7.56; GVB – 7.70) voor bijvoorbeeld een kop koffie (GVO – 5.54) en dat er transparant gewerkt wordt (GVM – 8.56). Een aantal biologische ouders moet volgens een gezinsvoogd berusten in het feit dat hun kind uithuisgeplaatst is (GVC – 6.45).

Het is van belang om rouwverwerking toe te staan (GVC – 6.46) en te bedenken hoe een uithuisplaatsing van een kind ervaren wordt door de biologische ouders (GVO – 5.81). Een gezinsvoogd moet de veranderingen in een proces bij betrokkenen ondersteunen (Lindsey, 2019). Het is van belang dat biologische ouders de plaatsing als helpend ervaren (GVC – 6.16). Een helpende factor is volgens een gezinsvoogd dat de biologische ouders de gezinshuisouders niet als concurrenten zien (GVC – 6.18). Ondanks spanning kan het contact tussen betrokkenen aardig verlopen (GVB – 7.15). Een gezinsvoogd moet in gesprekken de stem van biologische ouders laten horen (GVJ – 3.62). Er moet opgekomen worden voor gewoontes van de ouders (GVL – 1.36). De samenwerking met ouders is cruciaal voor de gezinsvoogd (van Montfoort & Slot, 2008). Uithuisplaatsing wordt daarnaast door commissie de Winter gezien als mishandeling (EXP – 1.7). Om die reden is het van belang om de beste keuze te maken uit meerdere kwaden (GVL – 1.58).

Benodigdheden

Benodigdheden zijn de elementen die een gezinsvoogd nodig heeft om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te kunnen bevorderen. Dat begint bij de plaatsing. Een gezinsvoogd mag nooit alleen over een plaatsing beslissen (GVB – 7.83; GVB – 7.84; EXP – 1.16). De matching moet multidisciplinair gebeuren (EXP – 1.15). Een gezinsvoogd kent het gezin, de ouders en de jongere. Dat betekent dat met al die informatie een verstandelijk besluit moet worden genomen (EXP – 1.14). Met meer informatie is de kans op een geslaagde match groter (Spoelstra, De Baat, Ter Meulen, & Vinke, 2017). Er moet gemotiveerd kunnen worden waarom het besluit genomen wordt. Het moet niet te vluchtig gebeuren (EXP – 1.17). Onzorgvuldige matching kan zorgen voor vroegtijdige afbreuken (breakdowns) (EXP – 1.18). Het moet helder en compleet zijn (EXP – 1.12). Daarin is een checklist niet toereikend (EX – 1.10). Een gezinsvoogd moet zijn of haar gevoel laten spreken, nadat deze goed geïnformeerd is (EXP – 1.11; EXP – 1.13).

Vijf van de acht gezinsvoogden gaven aan dat zij tijd nodig hebben om de rol constructief te kunnen uitoefenen. Tijd hebben zij momenteel te weinig (GVL – 1.59; GVJ – 3.70; GVJ – 3.74; GVJ – 3.79; GVG – 4.69; GVO – 5.73; GVO – 5.75; GVM – 8.83; GVM – 8.84). Een gezinsvoogd gaf aan dat de caseload bomvol is (GVJ – 3.72). Om die reden kan hij niet alles doen (GVJ – 3.75). Zoals een gezinsvoogd vertelde: 'De prioriteit die je geeft aan de ene zaak gaat altijd verloren bij een andere zaak en dat is het jammere' (GVJ – 3.78). Volgens een gezinsvoogd worden zaken nagelaten, die wel moeten gebeuren (GVJ – 3.77) en er liggen altijd zaken te wachten (GVJ – 3.73). Een gezinsvoogd moet volgens Gerard Besten meer tijdsruimte krijgen (EXP – 1.9). Het is van belang dat er meer tijd besteed wordt aan de jongere (GVG – 4.71; GVG – 4.72). Door de wet- en regelgeving moeten gezinsvoogden meer belang hechten aan de biologische ouders dan aan de jongere (Van Hout & Spinder, 2001). De caseload moet naar beneden (EXP – 1.8; GVS – 2.76). Er wordt benoemd dat het belangrijk is dat er veel tijd besteed wordt aan het leggen van contacten (GVG – 4.51; GVG – 4.59). In de ene zaak gebeurt er meer dan in de andere zaak (GVJ – 3.76). Betrokkenen moeten de tijd krijgen bij een plaatsing om elkaar beter te leren kennen (GVO – 5.13; GVO – 5.74; GVC – 6.37). Volgens een gezinsvoogd kost dit in het begin tijd, maar komt dit later ten goede aan de samenwerking (GVO – 5.80), (Van Hout & Spinder, 2001). Om een jongere effectief te kunnen ondersteunen, moet er creatief omgegaan worden met de kansen die er zijn (Wilson & Devaney, 2018).

Naast tijd gaven drie gezinsvoogden aan ondersteuning nodig te hebben van het team (GVS – 2.77; GVG – 4.74; GVO – 5.72). Elkaar als collega's achter de hand hebben (GVG – 4.73; GVC – 6.69) om hun verhaal kwijt te kunnen (GVG – 4.75). In het team zit een manager die de gezinsvoogden bijstaat in spannende situaties (GVB – 7.86) en een vertrouwenspersoon om gedachten mee te delen (GVB – 7.87). Gezinsvoogden noemen hierin specifiek de expertise van een gedragswetenschapper nodig te hebben (GVC – 6.70; GVB – 7.85). Een ander vindt dat er meer onderling moet worden meegelopen, vragen gesteld en beter worden ingewerkt (GVM – 8.92). Dit om ervaring op te doen die een gezinsvoogd nodig heeft om zijn rol constructief uit te kunnen oefenen (GVO – 5.71). Drie gezinsvoogden gaven aan dat zij deskundigheid nodig hebben (GVS – 2.81; GVO – 5.70; GVM – 8.85). Zij hebben een casuïstiekteam nodig (GVG – 4.76), met daarin volgens Gerard Besten een gelijke werkvorm (EXP – 1.44). Er is een opleiding nodig (GVS – 2.80) en kennis over de doelgroep (GVM – 8.86). Een gezinsvoogd moet gespreksvaardigheden bezitten om zich te kunnen positioneren (GVM – 8.87). Een andere gezinsvoogd wijst erop dat het te probleem-georiënteerd kan zijn. Het is meer helpend om bij betrokkenen langs te gaan (GVO – 5.79). Het behouden van contact is een basis en een goed begin van een constructieve samenwerking (Wilson & Devaney, 2018).

Plaatsingsproces

Plaatsingsproces is het proces waarbij een gezinsvoogd op zoek gaat naar een goede match voor de jongere. Een goede match vergroot de kans op een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Het is de morele taak van de gezinsvoogd om te zorgen dat er een goede plek gevonden wordt voor de jongere (EXP – 1.32). Door commissie de Winter wordt een uithuisplaatsing gezien als mishandeling. Het is om die reden van belang dat er een goede plek gevonden wordt (EXP – 1.41). Een gezinsvoogd moet zorgen dat het hun zorg is (EXP – 1.29). De plek moet een goede plek zijn (EXP – 1.27; EXP – 1.30), waarbij de afweging gemaakt moet worden of de jongere in zijn of haar eigen omgeving geplaatst wordt of niet (EXP – 1.43).

Een gezinsvoogd krijgt als het ware een moreel product mee bij het zoeken van een geschikte plek voor de jongere (EXP – 1.33; EXP – 1.37). Het vinden van een match kost tijd, waardoor een match soms niet geheel aan alle eisen en verwachtingen voldoet (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014). Volgens Gerard Besten moet een gezinsvoogd om die reden de bereidheid hebben om een kleine bocht te maken en te gaan voor een tijdelijke plaatsing voor de jongere (EXP – 1.31). Een tussenstap maken voor een tijdelijke plek (EXP – 1.21; EXP – 1.34; EXP – 1.35). Biologische ouders adviseerden in eerdere onderzoeken van 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' dat wanneer een match onvoldoende aanwezig is, er verder gezocht moet worden (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Gerard Besten gaf aan: "Maar ik zou die gezinsvoogden in overweging willen geven om te zeggen van, als de tijdsdruk zo groot is, zoek dan een tijdelijk onderkomen, een tijdelijk gezinshuis en waar je gewoon zegt, je blijft hier voor de periode van een maand, zodat we gewoon een goed gezinshuis kunnen vinden." (EXP – 1.19).

De volgordelijkheid van een plaatsing in een tijdelijk gezinshuis en de bijbehorende matchingsprocedure moet worden uitgeschreven (EXP – 1.25), samen met de voorwaarden (EXP – 1.24). Voor tijdelijke plekken is het nodig dat er gezinshuizen komen met een tijdelijk bed voor de jongere (EXP – 1.20; EXP – 1.38; EXP – 1.39). Daar moeten organisaties voor zorgen (EXP – 1.22; EXP – 1.36). De tijdelijke plekken moeten worden gefinancierd (EXP – 1.23; EXP – 1.40; EXP – 1.42). Gerard Besten vindt dat de tijdelijke gezinshuisouders

betrokken moeten worden bij de matching: “Dat je ook die gezinshuisouders uit dat, bij die tijdelijke plaatsing betreft bij de matching, die kunnen misschien een steentje bijdragen, want mensen die dag en nacht kinderen meemaken, hebben andere ervaringen dan iemand die 1 keer in de week langskomt.” (EXP – 1.26).

Conclusie

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de aanwijzingen worden benut door organisaties vanuit de literatuur en praktijk voor het bevorderen van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Hierin is specifiek de inzet van een gezinsvoogd beschreven. Een aanwijzing die naar voren komt, is dat betrokkenen elkaar moeten respecteren voor een goede samenwerking. Helpende factoren zijn de mogelijkheid voor biologische ouders om in het gezinshuis te komen en transparant werken. Daarnaast is het van belang dat er tijd en ruimte is voor rouwverwerking. Een gezinsvoogd kan hieraan bijdragen door dit toe te staan en ervoor te zorgen dat de uithuisplaatsing als helpend ervaren wordt.

Een gezinsvoogd moet daarnaast opkomen voor de gewoontes van biologische ouders. Een andere aanwijzing volgens Gerard Besten is dat een gezinsvoogd niet alleen moet beslissen over een matching. Dit moet multidisciplinair gebeuren. Wanneer er meer informatie is, is de kans op een match groter (Spoelstra, De Baat, Ter Meulen, & Vinke, 2017). Op het moment dat de informatie compleet is, moet een gezinsvoogd het gevoel durven laten spreken over een juiste match. De gezinsvoogden geven aan dat zij meer tijd van organisaties nodig hebben om voldoende aandacht te kunnen besteden aan hun caseload, de jongere en de betrokkenen. Betrokkenen moeten de tijd krijgen om elkaar beter te leren kennen. Dit kost in het begin veel tijd, maar betaalt zich uiteindelijk weer terug. Daarnaast hebben gezinsvoogden een team nodig om situaties te delen en te bespreken. Andere factoren die gezinsvoogden nodig hebben om een samenwerking te kunnen bevorderen, zijn kennis, opleiding en gespreksvaardigheden. Bij het zoeken naar een geschikte plek krijgt een gezinsvoogd een moreel product mee. Volgens Gerard Besten moet een gezinsvoogd het aan durven om te gaan voor een tijdelijke plaatsing. Op die manier is er ruimte en tijd om zorgvuldig na te denken over een goede match met een passend gezinshuis. Organisaties moeten in dit verhaal ervoor zorgen dat er tijdelijke plekken beschikbaar zijn en dat de plekken gefinancierd worden.

Hoofdstuk 7

Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zal antwoord gegeven worden op de volgende vraagstelling:

“Hoe kan een gezinsvoogd van een jongere die geplaatst wordt in een gezinshuis bijdragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?”

Om dit te kunnen onderzoeken, was het allereerst nodig om te onderzoeken wat de literatuur aangeeft over hoe een gezinsvoogd kan bijdragen aan de totstandkoming van een samenwerking. Daarnaast was het nodig om te onderzoeken wat de professionals hierover zeggen. De conclusies van het literatuur- en praktijkonderzoek worden hieronder weergegeven.

De aanwijzingen in de literatuur geven aan dat het betrekken van betrokkenen van belang is bij een plaatsing en het proces dat volgt. Een gezinsvoogd heeft hierbij zelf invloed op hoe het eerste contact verloopt. De houding van een gezinsvoogd heeft namelijk vanaf het begin invloed op het contact. Daarnaast geeft de literatuur aan dat het van belang is dat er een match aanwezig is tussen betrokkenen. Op het moment dat er een match is, wordt gebouwd aan de start van het contact. Dit is belangrijk voor de samenwerking. Een gezinsvoogd moet in de samenwerking luisteren naar de biologische ouders. Daarnaast moeten ouders de ruimte krijgen om hun betrokkenheid te tonen. Een andere aanwijzing voor de totstandkoming van een samenwerking, is kijken naar de motivatie van de biologische ouders. In de samenwerking is het van belang dat ouders worden ondersteund door de gezinsvoogd in hun verliesverwerking van de uithuisplaatsing. Daarnaast is het volgens de literatuur voor een samenwerking van belang om informatie te delen, open te communiceren en elkaars rol te respecteren.

De aanwijzingen in de praktijk komen hiermee overeen, maken het vraagstuk veel concreter en leggen de dilemma's beter bloot. Volgens gezinsvoogden moeten de betrokkenen meegenomen worden in het proces. Er moet hierbij gekeken worden naar wat de betrokkenen nodig hebben voor een match. Op die manier kan een gezinsvoogd de betrokkenen betrekken en kunnen zij naar een gezamenlijk doel streven. Een andere aanwijzing volgens gezinsvoogden is dat het helpt om afspraken te maken en deze vast te leggen. Op die manier kan teruggegrepen worden naar de gemaakte afspraken. Er kan gezamenlijk gekeken worden naar wat haalbaar en wenselijk is. Een gezinsvoogd moet hierbij alle betrokkenen aandacht geven. Op het moment dat biologische ouders niet willen meewerken, kan een gezinsvoogd de situatie in kaart brengen om te bekijken waar het om draait. Op die manier probeert een gezinsvoogd de neuzen dezelfde kant op te krijgen. Een andere aanwijzing volgens gezinsvoogden is om een verbindende factor te zijn om partijen aangehaakt te krijgen en te houden. Daarnaast moet een gezinsvoogd in de samenwerking soms tussen biologische ouders en gezinshuisouders in staan. Een gezinsvoogd beschermt op die manier de samenwerking.

Een andere helpende factor is dat biologische ouders de mogelijkheid krijgen om langs te kunnen gaan bij een gezinshuis. Een gezinsvoogd moet transparant werken. Daarnaast helpt het als er ruimte en tijd wordt genomen voor de rouwverwerking, zodat ervoor gezorgd wordt dat een uithuisplaatsing als helpend wordt ervaren. Volgens Gerard Besten moet een gezinsvoogd, nadat alle informatie compleet is, zijn of haar gevoel laten spreken over een

match. Een gezinsvoogd moet het aandurven om zich in te zetten voor tijdelijke plekken voor de jongere. Op die manier kan er ruimte en tijd genomen worden om te kijken naar een match.

Uit dit kwalitatieve onderzoek is gebleken dat het van belang is om betrokkenen bij het proces van uithuisplaatsing en een plaatsing te betrekken. Een gezinsvoogd moet bekijken wat betrokkenen nodig hebben. Op die manier kan ervoor gezorgd worden dat er een match gevonden wordt. De match zorgt ervoor dat het contact opgebouwd kan worden. Door het contact kan informatie gecommuniceerd en gedeeld worden. Een gezinsvoogd moet daarnaast zorgen voor een gezamenlijk doel om betrokkenen dezelfde kant op te krijgen.

Aanbevelingen

Matchen en kletsputten

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat een gezinsvoogd betrokkenen moet betrekken bij een uithuisplaatsing van een jongere. Samen moet gekeken worden naar een goede match tussen de betrokkenen. Het advies is dat het Lectoraat Jeugd en Gezin samen met betrokken organisaties kletsputten gaat ontwikkelen om alle partijen de ruimte te geven om aan het woord te komen over wat zij nodig hebben. Kletsputten zijn glazen potten met kaartjes erin. Op de kaartjes staan vragen om elkaar beter te leren kennen. De pot kan rond gaan, waarbij iedere aanwezige op zijn of haar beurt een kaartje trekt en antwoord geeft op de betreffende vraag. Het doel is dat een gezinsvoogd er op een speelse manier voor zorgt dat iedereen elkaar beter leert kennen.

Multidisciplinair overleg

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat een geschikte plek voor een jongere multidisciplinair besproken moet worden. Een gezinsvoogd moet niet alleen een beslissing nemen over een match. In teamverband wordt ervoor gezorgd dat gezinsvoogden er niet alleen voor staan. Gezinsvoogden hebben in het onderzoek aangegeven dat zij het team nodig hebben om hun rol te kunnen uitoefenen. Collega's stellen elkaar vragen over de geschiktheid van een plek. Het advies is dat het Lectoraat Jeugd en Gezin betrokken organisaties aanraadt om multidisciplinaire overleggen in te plannen om tot een match te komen. Het doel is dat gezinsvoogden onderbouwen in het team wat zij weten en waarom zij denken dat dit een match is. Collega's geven elkaar op die manier ondersteuning en onderbouwing voor wat nodig is bij een geschikte match voor een jongere.

Tijd creëren

Uit het onderzoek is daarnaast naar voren gekomen dat gezinsvoogden te weinig tijd hebben. Gezinsvoogden moeten om die reden meer uren krijgen om aan hun werk en rol te voldoen. Door overvolle caseloads blijft er werk liggen en is er minder tijd voor de jongere. Jongeren worden sneller ergens geplaatst, omdat er soms geen tijd is om uitgebreide matchformulieren in te vullen. Het advies is dat het Lectoraat Jeugd en Gezin op zoek gaat naar mogelijkheden om de rol die de gezinsvoogden hebben, goed te vervullen. Het doel is dat er geen belangrijke zaken blijven liggen door te weinig tijd.

Tijdelijke plekken creëren

Uit het onderzoek is vervolgens naar voren gekomen dat tijdelijke plekken nodig zijn in gezinshuizen waar een jongere een of twee maanden terecht kan. Het advies aan het Lectoraat Jeugd en Gezin is om met organisaties, overheid en gemeenten in gesprek te

gaan over het creëren van tijdelijke plekken in gezinshuizen. Het doel is dat een gezinsvoogd in een of twee maanden een geschikte plek kan zoeken. De jongere en biologische ouders krijgen in deze periode de gelegenheid om tot rust te komen en hoeven niet gelijk samen te werken met nieuwe opvoeders en te werken aan doelen.

Pleegzorg en gezinshuizen

In het praktijkonderzoek is via interviews naar voren gekomen dat verschil ervaren wordt in het samenwerken met gezinshuisouders en pleegouders. Het advies aan het Lectoraat Jeugd en Gezin is om vervolgonderzoek te doen naar het verschil tussen het (samen-)werken met gezinshuisouders en pleegouders. Daarin kunnen de verschillen en de overeenkomsten onderzocht worden. Het doel is om te bekijken of de praktijk en literatuur overeenkomen. Op die manier zijn de uitkomsten van het onderzoek eventueel bruikbaar voor beide partijen. Daarnaast kan in een onderzoek naar gezinshuizen gemakkelijk literatuur van pleegzorg worden gebruikt, wanneer onderzocht is of er overeenkomsten zijn.

Duur van een ondertoezichtstelling (OTS)

Uit het onderzoek is door middel van literatuuronderzoek naar voren gekomen dat de duur van een OTS een rol speelt in de samenwerking van gezinsvoogd met betrokkenen. In het praktijkonderzoek is er via interviews gevraagd naar wat de gezinsvoogden vinden van de duur van een OTS. Door de antwoorden op deze vragen bleek dat dit een groter deel is dan passend is binnen dit onderzoek. De duur van een OTS speelt echter wel een rol in de samenwerking. Gezinsvoogden gaven aan dat korte periodes soms voor meer werkzaamheden zorgen. Andere gezinsvoogden vertelden dat een duur van een OTS invloed heeft op de samenwerking. Het advies aan het Lectoraat Jeugd en Gezin is om vervolgonderzoek te doen naar de invloed van de duur van een OTS in de samenwerking en het contact tussen de gezinsvoogd en de betrokkenen. Het doel is om de resultaten van het vervolgonderzoek te vergelijken met dit onderzoek. Op die manier kan er gekeken worden of de duur van een OTS passend is bij de rol en werkzaamheden van een gezinsvoogd.

Contactmomenten

Uit het onderzoek is door middel van literatuuronderzoek naar voren gekomen dat een gezinsvoogd de jongere een keer in de zes weken ziet, wanneer alles goed verloopt. Het advies aan het Lectoraat Jeugd en Gezin is om vervolgonderzoek te doen of dit daadwerkelijk gebeurt. Daarnaast is het aan te bevelen om onderzoek te doen naar hoeveel contact er met biologische ouders en gezinshuisouders moet zijn wanneer alles goed verloopt. Met als doel inzicht te krijgen in de frequentie van het contact tussen een gezinsvoogd, de jongere, de biologische ouders en gezinshuisouders. Op die manier kan er een richtlijn gegeven worden aan betrokken partijen.

Naar aanleiding van bovengenoemde uitkomsten en aanbevelingen is een product ontwikkeld, zie bijlage 6. Het verantwoordingsdocument van het product is in bijlage 7 toegevoegd. In de verantwoording is daarnaast de implementatie meegenomen.

Hoofdstuk 8

Discussie

Om een betrouwbaar onderzoek te leveren, wordt het onderzoek in dit hoofdstuk ter discussie gesteld. In dit hoofdstuk worden de risicofactoren en de keuzes besproken.

Voor deelvraag 1 was het woord 'tussenpersoon' opgenomen om breder te kunnen zoeken naar passende literatuur. Dit leverde geen resultaat op. Hierdoor is er gezocht op literatuur die specifiek gericht is op een gezinsvoogd. Er is gebruik gemaakt van de literatuur over pleegzorg omdat er nog weinig literatuur beschikbaar is over gezinshuizen. Dit leverde wel resultaat op. Er is zorgvuldig gekeken naar literatuur waarin beide partijen voorkwamen. De literatuurstudie wekte de vraag op of er verschil zit in samenwerken met gezinshuisouders of pleegouders. De vraag is via interviews aan de gezinsvoogden gesteld. Daarin gaven 6 van de 8 gezinsvoogden aan dat ze verschillen ervaren in het werken met gezinshuisouders of pleegouders. Dit onderzoek heeft niets met dat verschil gedaan, het is niet uitgewerkt. Het is wel opgenomen in de aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Het kan een bijdrage leveren aan het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' van het Lectoraat Jeugd en Gezin.

Het werven van de respondenten kostte veel tijd. De gezinsvoogden die betrokken zijn geweest bij eerdere onderzoeken, moesten van alle betrokkenen toestemming krijgen. Gezien het feit dat daar geen tijd voor was, zijn andere gezinsvoogden benaderd met de vraag of zij tijd en interesse hadden om mee te werken aan het onderzoek. Voor het onderzoek zijn 8 gezinsvoogden geïnterviewd. Als er andere gezinsvoogden betrokken waren geweest bij dit onderzoek, waren de uitkomsten wellicht anders geweest. De 8 gezinsvoogden zijn werkzaam bij 4 verschillende organisaties in Nederland. Er zijn mannen en vrouwen geïnterviewd, werkzaam in verschillende leeftijdscategorieën en met verschil in het aantal jaren werkervaring. De uitkomsten zijn niet specifiek gericht op een bepaalde doelgroep binnen de gezinsvoogden. Door een breed beeld is er een eerste weergave van de resultaten van de interviews, die bijdraagt aan het onderzoek van het Lectoraat Jeugd en Gezin. Hier vanuit kan er meer specifiek onderzoek verricht worden op verschillende vlakken, zie voor vervolgonderzoeken hoofdstuk 7 'conclusie en aanbevelingen'.

De lezer moet rekening houden met het feit dat een deel van het onderzoek gebaseerd is op het interview dat gehouden is met een expert. De expert heeft daarmee invloed op het eindresultaat van het onderzoek. De resultaten vanuit de literatuur en praktijk zouden besproken worden door middel van een focusgroep. Vanwege tijdsgebrek en overvolle agenda's is het niet gelukt om op korte termijn een focusgroep bij elkaar te krijgen. De keuze voor een focusgroep was gebaseerd op het aantal verschillende perspectieven en ervaringen van de verschillende mensen. Dat zou een andere uitkomst gegeven hebben op het onderzoek. De focusgroep kon echter niet worden gerealiseerd. Om die reden is er een interview gehouden met een expert. Deze expert had op meerdere gebieden ervaring met het werken met gezinsvoogden en beschikt daardoor over verschillende perspectieven. Hij bleek daarin een goede vervanging te zijn voor de focusgroep.

De onderzoekers raakten in het proces op sommige momenten de helicopterview kwijt. Voor het beantwoorden van de deelvragen is een helicopterview echter wel van belang. Om die reden is ervoor gekozen om mensen van buitenaf regelmatig mee te laten lezen. De gekregen feedback is verwerkt, om op die manier een compleet en betrouwbaar onderzoek te leveren aan het Lectoraat Jeugd en Gezin.

Bibliografie

- Asselt, R. v. (2007). 3. De gezinsvoogden; Ouders. In R. v. Asselt, *Uit huis geplaatst; Gesprekken met betrokkenen en beroepskrachten over gevolgen en dilemma's 1* (p. 151). Amsterdam: B.V. Uitgeverij SWP.
- Austerberry, H. (2013). *Foster carers and family contact: foster carers' views of social work support*. London Verenigd Koninkrijk: University of London.
- Baas, M., & Breijer, A. (2016). Jij boft dat je mij hebt! Openhartige gesprekken over pleegzorg. Lenthe Publishers BV.
- Bartelink, C., Meuwissen, I., & Eijgenraam, K. (2017). Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp ; 2.2 Een samenwerkingsrelatie aangaan. *Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. NVO, BPSW en NIP.
- Bartelink, C., Meuwissen, I., & Eijgenraam, K. (2017). Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp; 1.3 Samen met ouders en jeugdige beslissen . *Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. NVO, BPSW en NIP.
- Bolscher, A., Rap, S., Liefwaard, T., Rodrigues, P., & Bruning, M. (2016, December). *Advies kinderrechtmonitor*. Opgehaald van Leidenuniv: https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/46263/advies-kinderrechtenmonitor2016_universiteit-leiden_definitief.pdf?sequence=1
- BrownPaperAudit. (2019). *Hoe maak je een stakeholdersanalyse*. Opgehaald van BrownPaperAudit.nl: <https://brownpaperaudit.nl/hoe-maak-je-een-stakeholdersanalyse/>
- Bruning, M. R. (2011). De ondertoezichtstelling herzien – snellere bemoeienis met meer rechtswaarborgen. *arsaequi.nl/maandblad* . Opgehaald van <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/18226/AA20110779.pdf;sequence=1>
- Daamen, W. (2014). *Ouders, pleegouders en professionals: posities en samenwerking; .* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut en Stichting Kinderpostzegels Nederland .
- de Baat, M., Spoelstra, J., ter Meulen, G., Stoltenborgh, M., & Vinke, A. (2014, September). Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis. *Machting van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een alternatief gezin*. Gezinspiratieplein.
- De Klomp, A. (2012). *In gesprek met gezinshuisouders; De ontwikkeling van gezinshuiskinderen, de samenhang met de gehechtheids- en opvoedingsrelatie en met de oudercontacten; in vergelijking met pleegkinderen*. Leiden: Universiteit van Leiden.
- Factsheet Gezinshuizen*. (2019, februari 12). Opgehaald van Gezinspiratieplein: <https://www.gezinspiratieplein.nl/actueel/nieuws/387-groeigezinshuizen>
- Grit, R. (2011). *Checklist Stakeholderanalyse*. Opgehaald van Noordhoff: http://hoadd.noordhoff.nl/sites/7720/_assets/7720d09.pdf
- Hanneke. (2007). 3. De gezinsvoogden; De gezinsvoogd. In R. v. Asselt, *Uit huis geplaatst; Gesprekken met betrokkenen en beroepskrachten over gevolgen en dilemma's* (p. 154). Amsterdam: B.V. Uitgeverij SWP.
- Jeugdinstituut, N. (2019). *Ondertoezichtstelling (OTS) - Jeugdbescherming | NJi*. Opgehaald van Nederlands Jeugdinstituut: [https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Jeugdbescherming/Maatregelen-van-jeugdbescherming-Ondertoezichtstelling-\(OTS\)](https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Jeugdbescherming/Maatregelen-van-jeugdbescherming-Ondertoezichtstelling-(OTS))

- Jeugdinstituut, N. (2019). *Problemen in de loyaliteit van de jeudige aan ouder*. Opgehaald van Nederlands Jeugd Instituut : <https://www.nji.nl/nl/Databank/Classificatie-Jeugdproblemen/D205-Problemen-in-de-loyaliteit-van-jeugdige-aan-ouder.html>
- Jeugdwet*. (2013, oktober 15). Opgehaald van Eerstekamer: https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20131015/nader_gewijzigd_amendement_van_het/info
- Jeugdwet*. (2019, april 2). Opgehaald van Overheid.nl: https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2019-04-02/#Hoofdstuk2_Artikel2.3
- Jeugdzorg, N. (2014). *Beleid contactfrequentie gezinsvoogd*. VNG.
- Koot, D. v., & Noordegraaf, D. (2018). *'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' Hoe gezinshuisouders en ouders constructief kunnen samenwerken; Rapportage 1 Verkenning: literatuuronderzoek en interviews*. Ede: Lectoraat 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'.
- Lindsey, D. (2019). Children and Youth Services Review. In D. Lindsey, *Children and Youth Services Review* (pp. 17-26). Verenigd Koninkrijk: Elsevier.
- Marx, G. (2016). *Professionals; Kwaliteit en onderzoek; Inzichten en aanbevelingen; Samenwerking tussen ouders en pleegouders*. Opgehaald van Lindernhout entrea : <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dUp1QfEcLP0J:https://www.lindernhout.nl/professionals/kwaliteit-en-onderzoek/onderzoek-samenwerking-ouders-en-pleegouder/WhitepaperLindernhoutDEFDEF.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Marx, G. (2016). *Professionals; Kwaliteit en onderzoek; Inzichten en aanbevelingen; Samenwerking tussen ouders en pleegouders*. Opgehaald van Lindernhout entrea: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dUp1QfEcLP0J:https://www.lindernhout.nl/professionals/kwaliteit-en-onderzoek/onderzoek-samenwerking-ouders-en-pleegouder/WhitepaperLindernhoutDEFDEF.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2017, februari 21). *Welke maatregelen van kinderbescherming zijn er?* Opgehaald van Raad voor de Kinderbescherming: <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/problemen-thuis/welke-maatregelen-van-kinderbescherming-zijn-er>
- Molenaar, S. M. (2013). *Jongeren Succesvol Opvangen in een Gezinssetting: Risico- en succesfactoren om jongeren van 14 tot en met 18 jaar op te vangen in een pleeggezin of gezinshuis*. Utrecht: Utrecht University Respository.
- Nagy, & Krasner. (2010). *Hoe vertalen gezinsbegeleiders uit de Bijzondere Jeugdzorg het contextuele gedachtegoed in hun begeleidingsproces?* Gent: Universiteit Gent.
- Noordegraaf, M. (2016, juni 21). 5. Onderzoeksplan; 2. Constructiviteit van de samenwerkingsrelatie. *Projectvoorstel RAAK-publiek 'Jouw gezin, mijn zorg?' Hoe gezinshuisouders en biologische ouders constructief kunnen samenwerken*. Ede, Nederland: SIA.
- Noordegraaf, M. (2016, juni 21). *Projectvoorstel RAAK-publiek*. Ede.
- Noordegraaf, M. (2019). *Afbeelding voor interviews fase 3*.
- Redactie van de beleidsexpert. (2018, december 12). *Wat doet een gezinsvoogd?* Opgehaald van De beleidsexpert: <https://beleidsexpert.nl/beleid-en-bestuur/zorg-welzijn/wat-doet-een-gezinsvoogd/>
- Richtlijnenjeugdhulp. (2018, Oktober 4). *Crisisplaatsing*. Opgehaald van Richtlijnenjeugdhulp: <http://richtlijnenjeugdhulp.nl/crisisplaatsing/inleiding/>
- Schaafsma, K. (2005). *Het banen van een pad 1*. Apeldoorn: Garant.

- Simons, P. (2015). In P. Simons, *Recht voor de zorg- en welzijnsprofessional* (pp. 476 - 477). Den Haag: BIM Media B.V.
- Simons, P. (2015). Deel 3 Rechten en plichten van verschillende doelgroepen; 1.1.1.2 Organisaties betrokken bij de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen. In P. Simons, *Recht voor de zorg- en welzijnsprofessional* (pp. 476 - 477). Den Haag: BIM Media B.V.
- Simons, P. (2015). Deel 3 Rechten en plichten vn verschillende doelgroepen; 1.1.2.5 Inhoud van kinderbeschermingsmaatregelen. In P. Simons, *Recht voor zorg- en welzijnsprofessional* (pp. 481 - 484). Den Haag: BIM Media B.V.
- Sjabbens, M. (2015, mei 29). *De gezinsvoogd doet een boekje open 1*.
- Spoelstra, J., De Baat, M., Ter Meulen, G., & Vinke, A. (2017). *Handboek Methodisch Matchen; 1. Inleiding; Matching*. Jolanda Spoelstra Mariska de Baat Gera ter Meulen Anneke Vinke: ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.
- Swaen, B. (2018, mei 18). *Structuur en indeling scriptie*. Opgehaald van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/category/scriptie-structuur/>
- Swaen, B. (2019, januari 17). *Wat is kwalitatief en kwantitatief onderzoek?* Opgehaald van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwalitatief-vs-quantitatief-onderzoek/>
- Ter Meulen, D. G., Vinke, D. A., De Baat MSc, M., & Spoelstra MSc, J. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste kinderen aan een pleeggezin of gezinshuis*. ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.
- ter Meulen, D., Vinke, D., de Baat MSc, M., & Spoelstra MSc, J. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste kinderen aan een pleeggezin of gezinshuis*. ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.
- Van de Koot, D. D., & Noordegraaf, D. M. (2018). *'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' Hoe gezinshuisouders en ouders constructief kunnen samenwerken; Rapportage 1 Verkenning: literatuuronderzoek en interviews*. Ede: Lectoraat Jeugd en Gezin; Christelijke Hogeschool Ede.
- Van de Koot, D., & Noordegraaf, M. (2018). *Jouw Gezin, Mijn Zorg*. Ede.
- Van de Koot, D., & Noordegraaf, M. (2018). *'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Hoe gezinshuisouders en ouders constructief kunnen samenwerken. Rapportage 1. Verkenning: literatuuronderzoek en interviews*. Ede.
- Van den Berg, C., & Verbruggen, G. (2017). *Ze horen bij ons?!* Apeldoorn: De Banier.
- Van den Braak, J., Van Montfoort, A., & Willems, P. (2015). *Methode Voogdij; Handleiding voor jeugdbeschermers*. Woerden: VanMontfoort.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 3 Oriënteren; 3.2 Op zoek naar een praktijkprobleem: vijf technieken. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 87 - 91). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 3 Oriënteren; 3.3 De probleemanalyse: acht technieken. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 98 - 100). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 6 Verzamelen; 6.2 Bestuderen. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 175 - 178). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 6 Verzamelen; Bevragen; 6.4.3 Het interview of groepsgesprek. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 197 - 205). Bussum: Uitgeverij Coutinho.

- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 7 Analyseren en concluderen: 7.5 Concluderen. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 252 - 259). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 7 Analyseren en concluderen; 7.4.1 Antwoorden op open vragen en tekstfragmenten. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 246 - 247). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van Hout, A., & Spinder, S. (2001). *De (gezins)voogd als jongleur 2*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- van Montfoort, A., & Slot, N. (2008). Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij. In *Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij* (p. 45). Utrecht: MOgroep.
- Vernooij, K. (2019, februari 04). *De monitor*. Opgehaald van Het aantal gezinshuizen voor pleegkinderen stijgt, maar niet snel genoeg: <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/het-aantal-gezinshuizen-voor-pleegkinderen-stijgt-maar-niet-snel-genoege>
- Wet & Recht. (z.j.). *Ondertoezichtstelling bij Bureau Jeugdzorg*. Opgehaald van Wet & Recht: <http://www.wetrecht.nl/ondertoezichtstelling-bij-bureau-jeugdzorg/>
- Wilson, K., & Devaney, J. (2018). *Promoting Contact for Children in State Care: Learning from Northern Ireland on the Development of a Framework for Assessing Contact*. Northern Ireland: <https://www.researchgate.net>.
- Wilson, K., & Devaney, J. (2018). *Promoting Contact for Children in State Care: Learning from Northern Ireland on the Development of a Framework for Assessing Contact*. Northern Ireland Verenigd Koninkrijk: <https://www.researchgate.net>.
- Wunderink, A. (2019, februari 19). *Groei gezinshuizen; Factsheetgezinshuizen 2018*. Opgehaald van Gezinspiratieplein: <https://www.gezinspiratieplein.nl/actueel/nieuws/387-groeigezinshuizen>
- Zorginstelling Zwolle. (2016 - 2019). *Jeugdbescherming Overijssel; Interview*. Opgehaald van Interview | Zorginstellingzwolle.jouwweb.nl: <https://zorginstellingzwolle.jouwweb.nl/interview>

Bijlagen

Bijlage 1 Stakeholderanalyse

Volgens onderstaande checklist en uitleg is de stakeholderanalyse in kaart gebracht.

<http://hoadd.noordhoff.nl/sites/7720/assets/7720d09.pdf> (Grit, 2011)

<https://brownpaperaudit.nl/hoe-maak-je-een-stakeholdersanalyse/> (BrownPaperAudit, 2019)

Stakeholder	Rol	Belang	Relatie
<i>Primaire betrokkenen</i>			
Lectoraat Jeugd en Gezin	De opdrachtgever is Martine Noordegraaf. Zij heeft de opdracht gegeven, ons proces gevolgd, feedback gegeven en beoordeelt onze eindpresentatie.	Wij sluiten met ons onderzoek aan bij het meerjarige onderzoek: "Mijn Gezin, Jouw Zorg?" Het Lectoraat heeft belang bij ons onderzoek omdat zij de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders onderzoeken. Wij onderzoeken daarin de rol van de gezinsvoogd en hopen een product te ontwikkelen dat de samenwerking kan bevorderen. Door het Lectoraat hebben wij ons afstudeerproject en toegang tot kennis en contacten.	Martine Noordegraaf is Lector bij het Lectoraat Jeugd en Gezin en zij is onze opdrachtgever. Zij is de verbindende schakel tussen ons en het Lectoraat. Zij geeft ons de opdracht en beoordeelt uiteindelijk of ons onderzoek bruikbaar is voor het grote onderzoek.
Organisaties	Wij hebben gezinsvoogden van verschillende organisaties geïnterviewd: - Samen Veilig, Midden Nederland - Leger des Heils - William Schrikker - Jeugdbescherming Gelderland. Van elke organisatie hebben we twee gezinsvoogden gesproken.	Wij onderzoeken de rol van de gezinsvoogd binnen de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. De gezinsvoogden hebben er belang bij om mee te werken aan dit onderzoek, omdat zij op deze manier hun stem kunnen laten horen. Wij hebben belang bij hun medewerking, zodat wij weer verder kunnen met ons onderzoek. De gezinsvoogden hebben	Wij hebben de gezinsvoogden benaderd of zij gelegenheid en interesse hadden om mee te werken aan een interview over hun werk als gezinsvoogd. Zij die daar instemmend op hebben geantwoord, hebben tijd voor ons vrijgemaakt. Ze krijgen de uitnodiging om aanwezig te zijn bij onze presentatie en

		daarnaast belang bij het onderzoek vanwege het beroepsproduct dat gericht zal zijn om de praktijk te helpen.	ons onderzoek met bijbehorend product is voor hen beschikbaar.
<i>Secundaire betrokkenen</i>			
Expert	De resultaten van de interviews hebben wij besproken via een expertinterview met Gerard Besten. Hij is oud-directeur van Gezinshuis.com, voormalig gezinshuisouder en momenteel bestuurder van Jeugddorp de Glind.	Gerard Besten heeft ervaring met het werken met gezinsvoogden. Zowel door zijn functie als gezinshuisouder, als door zijn functie als directeur/bestuurder. Hij heeft kennis van de praktijk en hij vindt gezinsvoogden ontzettend belangrijk. Door zijn bijdrage aan het onderzoek kan hij ook een bijdrage leveren aan het verbeteren van de praktijk. Daarnaast krijgt hij inzicht in het volledige onderzoek. Ons belang bij zijn medewerking is zijn kennis en expertise om zodoende een passend beroepsproduct te kunnen ontwerpen.	Wij hebben Gerard Besten benaderd of hij gelegenheid en interesse had om mee te werken aan ons onderzoek. Hij heeft tijd voor ons vrijgemaakt en wij hebben een gesprek met hem gevoerd over onze uitkomsten en over de ideeën voor een beroepsproduct. Daarnaast wordt hij uitgenodigd om aanwezig te zijn bij onze eindpresentatie.
Gezinshuis-ouders	Gezinshuisouders zijn onderdeel van de samenwerking met biologische ouders en gezinsvoogden.	De gezinshuisouders hebben belang bij het onderzoek, omdat het onderzoek mede over hen gaat. Het gaat om hun samenwerking met biologische ouders en hoe deze verbeterd kan worden. De rol van de gezinsvoogd staat in ons onderzoek centraal. De gezinsvoogd is er mede voor de gezinshuisouders en daar ligt het belang van de gezinshuisouders.	Wij hebben gezinshuisouders niet persoonlijk betrokken bij ons onderzoek. Wij hebben ons gericht op de gezinsvoogden. Wel hebben wij voor de veldoriëntatie een gezinshuisouder gesproken om de rol van de gezinsvoogd vanuit meerdere invalshoeken te bekijken.

Biologische ouders	Biologische ouders zijn onderdeel van de samenwerking met gezinshuisouders en gezinsvoogden.	De biologische ouders hebben belang bij het onderzoek, omdat het onderzoek mede over hen gaat. Het gaat over de samenwerking met gezinshuisouders en hoe deze verbeterd kan worden. De rol van de gezinsvoogd staat in ons onderzoek centraal. De gezinsvoogd is er mede voor de biologische ouders en daar ligt het belang van de biologische ouders.	Wij hebben biologische ouders niet persoonlijk betrokken bij ons onderzoek. Wij hebben ons gericht op de gezinsvoogden.
Gedragswetenschapper	Gedragswetenschappers hebben een helicopterview op de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Zij werken met beide partijen samen. De gedragswetenschapper wordt meegenomen bij beslissingen en besprekingen.	Het belang van de gedragswetenschapper is het bevorderen van de praktijk. De gedragswetenschapper heeft met alle partijen contact. Verbetering van de samenwerking is daarom ook voor de gedragswetenschapper gunstig.	Voor de veldoriëntatie zijn we in gesprek gegaan met een gedragswetenschapper. Wij wilden vanuit meerdere invalshoeken kijken naar de rol van de gezinsvoogd en een gedragswetenschapper kijkt daar naar vanuit een helicopterview.

Bijlage 2 Literatuurstudie

Gezinsvoogd

De kinderrechter stelt een in zijn ontwikkeling bedreigde minderjarige onder toezicht van een gecertificeerde instelling. De gecertificeerde instelling biedt begeleiding in het kader van de ondertoezichtstelling (OTS). Aan het bureau zijn gezinsvoogden, ook dat zijn maatschappelijk werkers, verbonden die inhoud geven aan de in de ondertoezichtstelling voorziene begeleiding, maar die geen jeugdhulp mogen uitvoeren (Simons, 2015). De gecertificeerde instelling is in dit geval bij ons onderzoek **het gezinshuis**.

Zoals in rapportage 1 van het Lectoraat 'Jouw gezin, Mijn zorg?' (Koot & Noordegraaf, 2018, p. 4) is beschreven, wordt een gezinshuis gerund door een professionele opvoeder. De professionele opvoeder biedt, vaak in combinatie met een partner en/of eigen kinderen, een thuis aan voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen bij biologische ouders. Zij beschrijven hierin ook dat bij de overplaatsing van de kinderen de samenwerking niet altijd goed van de grond komt, doordat er sprake is van een breakdown (gedragsprobleem). Dit maakt dat het Lectoraat Jeugd en Gezin zich heeft gericht op het inzoomen op de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders (Koot & Noordegraaf, 2018).

Voor verdere informatie over de gezinsvoogd en de bijbehorende taken is onderzoek gedaan naar wat al bekend en beschreven is over de rol van de gezinsvoogd. Onderstaande literatuur kwam daaruit voort.

De maatschappelijk werker (de gezinsvoogd) behoort intensieve contacten met het kind en zijn hele sociale omgeving te onderhouden. In de praktijk blijkt daarvan helaas weinig terecht te komen. De gezinsvoogd is zo belast met bureaucratische activiteiten, dat zijn cliënten daardoor ernstig tekortgedaan kunnen worden (Simons, 2015).

De gezinsvoogd stelt aan het begin van de OTS een plan van aanpak op en bespreekt dit met de ouder(s). De uitvoering van dit plan moet regelmatig worden geëvalueerd en in verslagen vastgelegd. De gezinsvoogd houdt contact met het kind en zo nodig ook met bijvoorbeeld de school of andere hulpverleners. Als ouders en kind problemen hebben, kunnen zij zich wenden tot de gezinsvoogd (Simons, 2015).

Volgens Monique (2007, p. 151) die is geïnterviewd voor het boek 'Uit huis geplaatst', moet een gezinsvoogd meervoudig partijdig kunnen zijn. De belangen van alle betrokkenen moeten worden meegenomen. Je zult moeten kunnen luisteren, kunnen kijken naar achtergronden en oorzaken. Een gezinsvoogd zal zich niet alleen bezig moeten houden met het bestrijden van symptomen, maar kunnen kijken wat de achtergronden van de problemen zijn zodat problemen in de toekomst mogelijk voorkomen kunnen worden (Asselt, 2007).

Dit wordt nogmaals bevestigd door Hanneke (2007, p. 154), zij is ook voor dit boek geïnterviewd als gezinsvoogd: 'Een gezinsvoogd moet kunnen luisteren; mensen willen worden gehoord. Respect, het serieus nemen van mensen is zo belangrijk. Ik denk dat niet een ouder bij de geboorte van zijn kind niet het beste, mooiste en leukste voor zijn kind wil. Ouders willen dat hun kind het beter krijgt dan zij het zelf als kind hebben gehad. Ik vind dat je nooit mag kijken naar de schuldvraag. Een gezinsvoogd zal in mijn ogen moeten benoemen dat hij niet op zoek is naar de schuldvraag, maar naar hoe het beter kan' (Hanneke, 2007).

Als Monique (2007, p. 151) in dit stuk gevraagd wordt hoe ze als gezinsvoogd tegen ouders aankijkt, antwoordt ze: 'In mijn visie zijn ouders belangrijk, je kunt een kind niet behandelen zonder ouders daarbij te betrekken. Dat vond ik als groepsleider en dat vind ik als gezinsvoogd' (Asselt, 2007).

In rapportage 1 van 'Jouw gezin, Mijn zorg?' (Koot & Noordegraaf, 2018, p. 9) staat ook beschreven dat ouders en pleegouders die samenwerken, het kind de gelegenheid geven om loyaal te kunnen zijn naar beiden. De pleegouders zijn ervan overtuigd dat het pleegkind erbij gebaat is om op te groeien in de nabijheid van ouders. Dit is volgens de rapportage dan ook een bepalende factor voor een succesvolle samenwerking (Koot & Noordegraaf, 2018). Volgens bovengenoemde gezinsvoogden is het een taak om als gezinsvoogd de behoefte en wensen van de kinderen en ouders mee te nemen. Daarnaast blijkt uit voorgaand onderzoek dat dit de samenwerking tussen de gezinshuisouders en de biologische ouders bevordert.

Om te begrijpen wat er precies wordt bedoeld met een **constructieve samenwerking** is daar onderzoek naar gedaan.

Uit eerder onderzoek is beschreven wat nodig is om tot samenwerking te kunnen komen. Bij de samenvatting van de 1^e rapportage van het onderzoek 'Jouw gezin, Mijn zorg?' (Koot & Noordegraaf, 2018, pp. 4-5) is beschreven dat de kern voor de gezinshuisouders en de biologische ouders van de samenwerking in de basisopstelling ligt, maar dat er een aantal belangrijke voorwaarden zijn waaraan moet worden voldaan voor een kans van slagen te hebben in een samenwerkingsrelatie. De volgende punten zijn de voorwaarden waaraan moet worden voldaan (Koot & Noordegraaf, 2018):

- Rekening houden met wensen en behoeften van het kind zelf en zijn/haar biologische ouders bij een plaatsing.
- Waar het kan, moet het kind met siblings worden geplaatst.
- Na uithuisplaatsing begeleiding voor ouders bij het verwerken van het verlies.
- Ondersteuning in de samenwerking voor betrokkenen.
- Gezinshuisouders zijn professioneel.
- Bij de plaatsing moeten er heldere afspraken gemaakt worden over de samenwerking en het contact.

De constructiviteit in de samenwerkingsrelatie tussen de gezinshuisouders en de biologische ouders bepaalt hoe het contact is tussen het kind en zijn biologische ouders. Het is bekend dat er een aantal factoren zijn die van grote invloed zijn op deze samenwerkingsrelatie.

In een constructieve samenwerkingsrelatie wordt (Noordegraaf, 5. Onderzoeksplan; 2. Constructiviteit van de samenwerkingsrelatie, 2016):

- Het contact tussen de biologische ouders en het kind bevordert. Daarbij wordt gekeken naar de veiligheid van het kind. Dit door de ontmoetingsmomenten en betrokkenheid van de biologische ouders te herkennen en vorm te geven.
- Door de gezinshuisouders in alle interacties met het kind, respectvol en positief over de biologische ouders gesproken. De gezinshuisouder houdt hierbij rekening met de loyaliteit van de kinderen richting de ouders.
- Er rekening gehouden met dat de acceptatie van de plaatsing in een gezinshuis door de biologische ouders de samenwerking bevordert. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat acceptatie dynamisch is.

In rapportage 1 van 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' (Koot & Noordegraaf, 2018, pp. 22-25) staat een stuk beschreven over **voorwaarden voor samenwerking**. Een van de punten is rekening houden met ouders en hen erbij betrekken. Zij beschrijven dat het voor ouders van belang is als zij betrokken worden bij de plaatsing/keuze van een pleeggezin. Bij het matchen is het ook van belang dat er een klik is tussen ouders en gezinshuisouders. Op die manier kan een goede band worden opgebouwd. Ouders hebben in dit onderzoek aangegeven dat het contact na een langere samenwerking beter wordt, ook wanneer het contact in het begin als lastig werd ervaren. In de rapportage wordt hierbij nog stilgestaan bij het belang van het uitwisselen van normen en waarden voor een goede samenwerking. Wanneer er grote verschillen in zijn in religieus opzicht, dit niet bevorderlijk is voor de samenwerkingsrelatie.

Wanneer er een gedeeld besef is van verantwoordelijk zijn tussen gezinshuisouders en ouders voor het kind, lijkt dit de hoeksteen te zijn voor een constructieve samenwerkingsrelatie. Er wordt bij deze voorwaarden verschillende keren beschreven dat de kinderen, ouders en gezinshuisouders in het onderzoek benadrukt hebben dat een goede matching vooraf bij een plaatsing van belang is (Koot & Noordegraaf, 2018).

Uit dit onderzoek is gebleken wat kan helpen voor ouders bij het verwerken van een plaatsing in een gezinshuis. Het is voor ouders belangrijk bij het plaatsen van hun kind dat hun kind kansen krijgt die zij thuis niet krijgen en het goed hebben in het gezinshuis. Ouders vinden het belangrijk dat zij de ouders van het kind blijven. Het helpt voor de ouders als de dagelijkse opvoeder de positie van ouders respecteert, met de ouders samenwerkt en de ouders (waar mogelijk) mee kunnen beslissen. De ouders hebben aangegeven dat ze duidelijkheid willen over de rolverdeling, zodat de afspraken helder zijn (Koot & Noordegraaf, 2018).

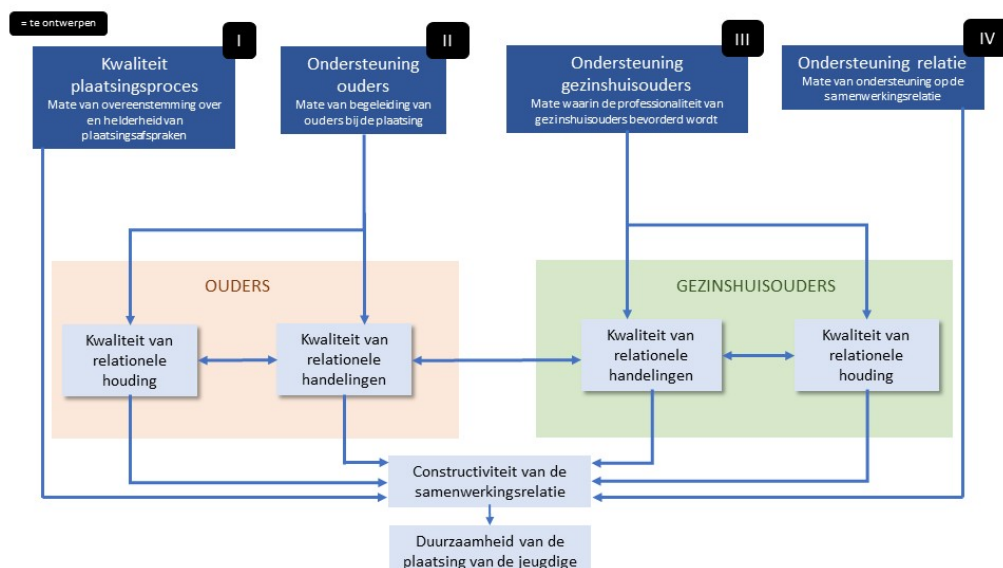
Er wordt in deze rapportage specifiek een stuk beschreven over de samenwerking met derden (Koot & Noordegraaf, 2018, p. 23). In dit stuk wordt er gewezen naar dat zowel kinderen als gezinshuisouders aangeven dat een samenwerking met derden die op afstand staan tot het gezinshuis, zoals de voogd, behulpzaam kunnen zijn bij de samenwerking tussen de gezinshuisouders en de ouders. Een aantal kinderen ziet hun voogd als een verbindende schakel tussen henzelf en de ouders. Voor de kinderen kunnen de voogden in het contact tussen ouders en gezinshuisouders dienen als een mediator. Voogden hebben een belangrijke en beslissende rol, als derden, ook voor de gezinshuisouders. De gezinshuisouders verwijzen naar de voogd op het moment dat er lastige kwesties ter sprake komen wat de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders belast.

In de rapportage worden ook voorbeelden genoemd waarin te lezen is dat de samenwerking niet goed verliep en als storend werd gezien. De gedragsdeskundige wordt hierbij ook genoemd als behulpzaam in het houden van contact met de ouders (Koot & Noordegraaf, 2018).

Bijlage 3 Topiclijst

De topiclijst is gebaseerd op onderstaand model wat voortkomt uit het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' van het lectoraat Jeugd en Gezin. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het van belang is dat biologische ouders en gezinshuisouders constructief samenwerken. Verschillende perspectieven hebben hier een bijdrage geleverd om dit model schematisch te kunnen weergeven. De perspectieven van gezinshuisouders, biologische ouders en jongeren zijn bevraagd en onderzocht. De rol van een gezinsvoogd wordt gezocht in dit model. Op welke manier kan een gezinsvoogd en waar kan een gezinsvoogd bijdragen in de samenwerking?

Daarnaast is er in de literatuurstudie naar voren gekomen dat er elementen zijn die er voor zorgen dat er een goede match is. De elementen zijn; het meenemen van wensen van betrokkenen, informatie delen, duidelijkheid over plaatsing proces, structuur in begeleiding van gezinsvoogd en continuïteit van een plaatsing (Ter Meulen, Vinke, De Baat MSc, & Spoelstra MSc, 2014). De elementen sluiten aan bij onderstaand model. Om die reden zijn de onderstaande begrippen genomen als topics voor de interviewvragen.

(Noordegraaf, 2019)

Topiclijst:

Topic 1: Kwaliteit plaatsingsproces

Topic 2: Ondersteuning ouders

Topic 3: Ondersteuning gezinshuisouders

Topic 4: Ondersteuning relatie

Topic 5: Samenwerken

Topic 6: Ondertoezichtstelling

Topic 7: Verschil pleegouders en gezinshuisouders

Bijlage 4 Interviewvragen

Doel; wat doen we met het interview

Uitleg interview; geen normaal gesprek

Inleidende vragen:

- Bij welke organisatie werkt u en hoe lang?
 - Van hoe veel kinderen/jongeren bent u gezinsvoogd? Hoeveel daarvan zitten in een gezinshuis?
 - Op welke momenten ziet u de kinderen? (en hoe vaak is dat?)
1. Kunt u iets vertellen over het plaatsingsproces en hoe betrokkenen een rol hebben?
 - Wensen en behoefte van de jongere?
 - o En wat zijn uw ervaringen daarin?
 - Wensen en behoefte van de biologische ouders?
 - o En wat zijn uw ervaringen daarin?
 - Wensen en behoefte van de gezinshuisouders?
 - o En wat zijn uw ervaringen daarin?
 2. Vanuit de literatuur blijken drie aspecten van belang te zijn bij een plaatsing en de samenwerking met elkaar.
 - De eerste is het contact bij aanvang van een plaatsing.
 - o Wat ziet u daar van terug?
 - De tweede is de duidelijkheid over het perspectief van de plaatsing
 - o Wat ziet u daar van terug?
 - De derde zijn de heldere afspraken over de samenwerking
 - o Wat ziet u daar van terug?
 3. Welk contact heeft u tijdens een plaatsing met biologische ouders?
 4. Welk contact heeft u tijdens een plaatsing met gezinshuisouders?
 5. Welke ervaringen heeft u wat betreft de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?
 6. Wanneer verloopt volgens u de samenwerking goed?
 7. Wat doet u zelf als gezinsvoogd om de samenwerking te bevorderen? En hoe zou u de rol als gezinsvoogd omschrijven?
 8. Wat heeft u nodig om die rol constructief uit te oefenen? En van wie?
 9. Bij een ondertoezichtstelling krijgt een jongere een gezinsvoogd voor de periode van maximaal 1 jaar. Wat vindt u van deze regeling?
 10. Wat zijn uw ervaringen in de praktijk wat betreft de verlenging of beëindiging van een ondertoezichtstelling na de maximale periode van 1 jaar?
 11. Bent u ook gezinsvoogd van een jongere die in een pleeggezin woont? Zo ja, ervaart u verschillen tussen het werken met gezinshuisouders of pleegouders?

Bijlage 5 Kernlabels

Kernlabels deelvraag 2	Labels
Betrekken	Ouders betrekken
	Afspraken
	Gezinshuis
Plaatsing	Perspectief
	Match
	Wensen en behoeften
	Betrokken
Contact momenten	Kennismaking
	Bezoeken
	Telefoon
	Mail
	Evaluatie
	Bespreking
Samenwerking	Lastige samenwerking
	Positieve samenwerking
	Helpend in de samenwerking
Houding/ vaardigheden	Contact
	Bereikbaar
	Monitoren
	Spanningsveld
	Open
	Betrouwbaar
	Belangen kind
	Verbinden
	Lijnen
	Verwachtingen
	Spin

Kernlabels deelvraag 3	Labels
Samenwerking	Lastige samenwerking
	Positieve samenwerking
	Helpend in de samenwerking
	Spanningsveld
Plaatsingsproces	Matching
	Zorgen goede plek

Benodigdheden	Beroepsproduct
	Tijdelijke plekken
	Deskundigheid
	Tijd
	Team

Definitie kernbegrippen

Betrekken is het meenemen van betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere. Een gezinsvoogd probeert op die wijze de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen.

Plaatsing(proces) is het proces waarbij een gezinsvoogd op zoek gaat naar een goede match voor de jongere. Een goede match vergroot de kans op een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders.

Contact momenten zijn de manieren waarop een gezinsvoogd contact heeft met de betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere. Op die manier probeert een gezinsvoogd de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen.

Samenwerking is het proces waar een gezinsvoogd met verschillende ervaringen, elementen inzet om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen.

Houding/ vaardigheden zijn de manieren hoe een gezinsvoogd zijn rol uitoefent om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te bevorderen.

Benodigdheden zijn de elementen die een gezinsvoogd nodig heeft om de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te kunnen bevorderen.

“Maar ik zou die gezinsvoogden in overweging willen geven om te zeggen van, als de tijdsdruk zo groot is, zoek dan een tijdelijk onderkomen, een tijdelijk gezinshuis en waar je gewoon zegt, je blijft hier voor de periode van een maand, zodat we gewoon een goed gezinshuis kunnen vinden.”

Mag ik dan bij jou schuilen?

Project Innoveren en
ondernemen Eindverslag SW-8-
INNOV_19

Auteurs: Elize Burger & Michelle Ditewig
150354 & 160011

Uitstroomprofiel Jeugdzorg

Opdrachtgever: Martine Noordegraaf

Lectoraat Jeugd en Gezin

‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’

Coach: Aletta Simons

Christelijke Hogeschool Ede. 3 juni 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	50
Innovatievoorstel	52
Randvoorwaarden	54
Voor- en nadelen	55
Conclusie	56
Bibliografie	57
Bijlage	58
Bijlage 1: Huidige situatie	58
Bijlage 2: Aanbevolen helpende situatie.....	61

Inleiding

‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’

Het Lectoraat Jeugd en Gezin van de Christelijke Hogeschool Ede werkt mee aan een meerjarig onderzoeksproject ‘Jouw Gezin, Mijn Zorg?’ (2017-2020). Er wordt onderzoek gedaan naar de samenwerking tussen gezinshuisouders en de biologische ouders van jongeren die in een gezinshuis wonen (Van de Koot & Noordegraaf, 2018).

Jaarlijks worden ruim 44.000 jongeren uithuisgeplaatst. Het grootste deel van deze jongeren kan niet meer terug naar huis. Zij gaan bij voorkeur naar een pleeggezin of een gezinshuis. Belangrijk voor een stabiele plaatsing is een goede matching tussen de opvoedings- en ontwikkelingsbehoeften van de jongere en de mogelijkheden van de pleeg- of gezinshuisouders (de Baat, Spoelstra, ter Meulen, Stoltenborgh, & Vinke, 2014). Dit onderzoek richt zich op gezinshuizen en gezinshuisouders. Een gezinshuis biedt de jongere een plek tot hij of zij volwassen is. Het komt echter vaak voor dat een jongere ongepland, vroegtijdig moet worden overgeplaatst. Dit wordt een ‘breakdown’ genoemd. Een van de redenen hiervoor kan zijn dat de samenwerking tussen gezinshuisouders en biologische ouders niet goed verloopt (Van de Koot & Noordegraaf, 2018).

Onderzoekers Elize Burger & Michelle Ditewig zijn aangesloten bij het onderzoek. Zij hebben de rol van de gezinsvoogd binnen de samenwerking tussen de gezinshuisouders en de biologische ouders onderzocht.

Praktijkonderzoek

In het praktijkonderzoek is de samenwerkingsrelatie tussen biologische ouders en gezinshuisouders met inzet van een gezinsvoogd onderzocht. Er zijn interviews gehouden met 8 gezinsvoogden, uit 4 verschillende organisaties. De betrokken organisaties zijn het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, Samen Veilig Midden Nederland, William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdbescherming Gelderland.

De gezinsvoogden gaven aan dat het van groot belang is dat de biologische ouders betrokken worden tijdens en gedurende een plaatsing van een jongere. Dat is niet in alle situaties mogelijk. Op het moment dat de situatie van de jongere heel schrijnend is, kan een crisisplaatsing plaatsvinden. De jongere moet dan op zeer korte termijn ergens geplaatst worden (Richtlijnenjeugdhulp, 2018). Op het moment van een crisisplaatsing is er weinig tot geen tijd om de wensen en behoeften van ouders en jongere in kaart te brengen. Die informatie is wel essentieel voor een goede match. Een match wordt gezien als de basis voor het opbouwen van contact (Marx, Professionals; Kwaliteit en onderzoek; Inzichten en aanbevelingen; Samenwerking tussen ouders en pleegouders, 2016). Er moet tijd genomen worden om zorgvuldig te matchen.

Om genoeg aandacht te kunnen besteden aan hun caseload, gaven de gezinsvoogden aan dat zij meer tijd nodig hebben. De caseload is te groot om voldoende tijd aan de jongere en alle betrokkenen te geven. De betrokkenen hebben tijd nodig om elkaar te leren kennen. Daarnaast is tijd nodig om de wensen en behoeften door te spreken van alle betrokkenen. Op die manier kan zorgvuldig gematcht worden. De kans op een constructieve samenwerking wordt op die manier vergroot. Wanneer biologische ouders geloven dat zij bij het proces van hun kind betrokken worden, werken zij meer samen dan wanneer zij een plan opgelegd krijgen (Wilson & Devaney, 2018).

De resultaten van het praktijkonderzoek zijn besproken via een expertinterview met Gerard Besten. Hij is bestuurder bij Jeugddorp de Glind en oud-directeur van meerdere instellingen. Samen met de Rudolphstichting is hij een project gestart dat geleid heeft tot de oprichting van gezinshuis.com. Daarnaast heeft hij samen met zijn vrouw een gezinshuis gerund. Door

zijn verschillende functies heeft hij op verschillende manieren te maken gehad met gezinsvoogden.

Naar aanleiding van het gesprek met Gerard Besten is dit innovatievoorstel tot stand gekomen. Hij gaf aan dat het de morele taak van een gezinsvoogd is om te zorgen dat er een goede plek gevonden moet worden voor de jongere die uithuisgeplaatst wordt. Hij vertelde dat commissie de Winter onderzoek doet naar geweld in de jeugdzorg. In juni 2019 verschijnt een rapport waarin staat dat een uithuisplaatsing van een jongere gezien wordt als mishandeling. Vanuit dat oogpunt is het van belang dat er zorgvuldig gezocht wordt naar een geschikte plek voor de jongere.

Tijd is een belangrijke factor in het werk van een gezinsvoogd. De caseload is te groot. Gezien het feit dat er jaarlijks ruim 44.000 kinderen uithuisgeplaatst worden (de Baat, Spoelstra, ter Meulen, Stoltenborgh, & Vinke, 2014), zal op korte termijn de caseload niet omlaag gaan. Het is van belang om op een andere manier tijdswinst te behalen. Volgens Gerard Besten kan dat door middel van het creëren van tijdelijke plekken binnen gezinshuizen:

“Maar ik zou die gezinsvoogden in overweging willen geven om te zeggen van, als de tijdsdruk zo groot is, zoek dan een tijdelijk onderkomen, een tijdelijk gezinshuis en waar je gewoon zegt, je blijft hier voor de periode van een maand, zodat we gewoon een goed gezinshuis kunnen vinden.”

(Gerard Besten, persoonlijke communicatie, 2019)

Het creëren van een tijdelijke plek in een tijdelijk gezinshuis zorgt voor tijdswinst. De jongere wordt daar voor een periode van een of twee maanden geplaatst. Gedurende die periode worden de wensen en behoeften van alle betrokkenen in kaart gebracht. Er wordt gekeken naar wat passend en haalbaar is, om zo een goede match te vinden. De gezinshuisouders die tijdelijk voor de jongere zorgen, kunnen betrokken worden bij de matching. Zij observeren tijdens de tijdelijke plaatsing het gedrag van de jongere.

Het gewenste resultaat is dat er tijd genomen wordt om zorgvuldig te matchen. Op deze manier is er tijd om de ouders te betrekken bij het zoeken van een geschikte plek voor hun kind. De voorwaarden voor een samenwerking tussen biologische ouders, gezinshuisouders en professionals beginnen bij de plaatsing (de Baat, Spoelstra, ter Meulen, Stoltenborgh, & Vinke, 2014). Wanneer een plaatsing met alle betrokkenen plaatsvindt, wordt de kans op een stabiele plaatsing en een constructieve samenwerking vergroot.

Innovatievoorstel

De gezinsvoogden hebben te weinig tijd door een overvolle caseload. Gezien het feit dat hun caseload op korte termijn niet zal afnemen, moet er op een andere manier tijdswinst behaald worden. Het creëren van een tijdelijke plek voor de jongere die uithuisgeplaatst wordt, zorgt voor tijdswinst. Het gaat hierbij om jongere die direct uit biologisch thuis geplaatst worden. Daarin zijn twee varianten mogelijk: een tijdelijke plek in nieuwe tijdelijke gezinshuizen en een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis.

Tijdelijke gezinshuizen met tijdelijke plekken

Het creëren van een tijdelijke plek in een tijdelijk gezinshuis zorgt voor tijdswinst. Er moet een gezinshuis gecreëerd worden met enkel tijdelijke plekken. De gezinshuisouders stellen hun gezinshuis open voor jongeren om tijdelijk bij hen te wonen. Zij zullen de jongere voor een periode van een of twee maanden observeren. Op die manier krijgen zij een beeld van de jongere en een eerste inzicht in wat de jongere nodig heeft. Dat geeft hen de mogelijkheid om mee te denken in het matchingsproces om een geschikte plek te vinden voor de jongere.

De jongere gaat voor een periode van een of twee maanden logeren in het tijdelijke gezinshuis. Dit moet vooraf gecommuniceerd worden met de jongere, om te voorkomen dat het gezien wordt als definitieve plaatsing. De jongere krijgt op die manier de kans om in het tijdelijke gezinshuis wat tot rust te komen, zonder doelen of een behandelplan. Daarnaast krijg de jongere de kans om te vertellen wat hij of zij belangrijk vindt in de zoektocht naar een geschikt gezinshuis.

De biologische ouders krijgen tijd om te berusten in het feit dat hun kind uit huis is geplaatst. Op die manier is er tijd en ruimte voor een rouwproces. Daarnaast geeft het tijd om mee te denken en mee te beslissen in wat zij belangrijk vinden voor hun kind (indien mogelijk). Een helpende factor is dat de ouders inzien dat de tijd genomen wordt om een geschikte plek voor de jongere te zoeken. Zij worden als ouders betrokken in het proces en blijven deel uit maken van het proces. De gezinsvoogd kan hierbij laten zien dat het onder de taken van een gezinsvoogd valt om een geschikte plek te zoeken voor de jongere.

De tijdelijke, veilige plek voor de jongere geeft de gezinsvoogd tijd om zorgvuldig te matchen. Alle betrokken partijen kunnen gehoord worden en alle wensen en behoeften kunnen in kaart gebracht worden. Zowel de biologische ouders als de jongere kunnen hun stem laten horen via de gezinsvoogd. Daarnaast kunnen ook de tijdelijke gezinshuisouders aangeven wat zij nodig vinden voor de jongere. Er moet gezocht worden naar een geschikt gezinshuis, die bij de wensen en behoeften van de betrokken partijen past. Als er een geschikt gezinshuis gevonden is, kunnen de betrokken partijen eerst kennismaken voor de plaatsing.

Bestaande gezinshuizen met een tijdelijk extra bed

Het creëren van een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis zorgt voor tijdswinst. Er zijn al vele gezinshuizen. De gezinshuisouders van deze gezinshuizen kunnen hun huis openstellen voor een tijdelijke plek. Naast de jongeren die bij hen in huis geplaatst zijn, kunnen zij een bed vrijhouden voor een tijdelijke plaatsing. De jongere verblijft hier voor een periode van een of twee maanden. De gezinshuisouders observeren wat de jongere nodig heeft en hoe hij of zij meedraait in het gezinsleven. Zij kunnen op basis van die informatie meedenken in het matchingsproces.

De tijdswinst voor de jongere, de biologische ouders en de gezinsvoogd is in deze situatie hetzelfde als wanneer de jongere in een tijdelijk gezinshuis met tijdelijke plekken geplaatst zou worden.

Zie bijlage 1 voor een visueel beeld van het voorstel .

Gewenste resultaten

Het gewenste resultaat is dat de gezinsvoogden tijd krijgen om een geschikte plek te vinden voor de jongere. De tijd wordt gecreëerd door de jongere tijdelijk ergens onder te brengen.

Tijd geeft gezinsvoogden de mogelijkheid om de biologische ouders bij het proces te betrekken. Het is van belang om hen mee te krijgen in de samenwerking. Wanneer biologische ouders geloven dat zij bij het proces van hun kind betrokken worden, werken zij meer samen dan wanneer zij een plan opgelegd krijgen (Wilson & Devaney, Promoting Contact for Children in State Care: Learning from Northern Ireland on the Development of a Framework for Assessing Contact, 2018).

De samenwerking van biologische ouders met de gezinshuisouders is cruciaal voor een stabiele plaatsing. Dit voorkomt dat de jongere in een loyaliteitsconflict komt en maakt de kans op een breakdown kleiner.

De tijdelijke gezinshuisouders kunnen meedenken in de matching. Zij zijn in die een of twee maanden veel te weten gekomen over de jongere. De gezinsvoogd heeft veel informatie en de gezinshuisouders hebben hun persoonlijke ervaringen. Die combinatie zorgt voor een completer beeld om zo een goede match te vinden.

Zie voor een visueel beeld bijlage 2 en bijgevoegde link voor een ondersteund introductiefilmpje.

Randvoorwaarden

Het creëren van tijdelijke plekken brengt een aantal voorwaarden met zich mee. Deze worden hieronder besproken.

Gezinshuizen

De Jeugdzorgorganisaties gaan met elkaar in gesprek, samen met zorgaanbieders en gemeenten. Met elkaar moeten ze ervoor zorgen dat op een aantal plekken in Nederland huizen beschikbaar komen. Die huizen worden ingezet als gezinshuizen met tijdelijke plekken voor jongeren die uithuisgeplaatst zijn.

Bij het creëren van een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis moeten er gezinshuizen gevonden worden die openstaan voor dit concept.

Gezinshuisouders

Er moeten ook gezinshuisouders gevonden worden die geschikt zijn voor dit concept.

Jongeren voor een periode van een of twee maanden observeren is een andere manier van werken dan wanneer je jongeren langdurig bij je hebt wonen.

Bij het creëren van een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis moet gekeken worden naar de capaciteiten van de gezinshuisouders. Zij moeten het aankunnen om een extra jongere te observeren, naast het begeleiden van de jongeren die bij hen wonen. Zij moeten kunnen schakelen tussen observeren en begeleiden.

Financiën

Gezinshuisouders krijgen voor kinderen in het gezinshuis een bepaald bedrag per kind per dag. Het is per gemeente verschillend hoe hoog dit bedrag is. Dat bedrag moet in een tijdelijk gezinshuis hoger liggen. Het zijn korte, intensieve periodes, waarbij de focus meer op observeren ligt dan op begeleiden en opvoeden van de jongere.

Bij het creëren van een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis moeten de gezinshuisouders voor de tijdelijke plaatsing een hoger bedrag per dag krijgen dan voor de langdurige plaatsingen.

Gezinsvoogden

Het plaatsen van een jongere in een tijdelijk gezinshuis vraagt om flexibiliteit van een gezinsvoogd en de organisatie waarvoor deze werkzaam is. Een gezinsvoogd moet bereid zijn om een tussenstap te maken, door de jongere ergens tijdelijk te plaatsen. Hiermee wordt afgeweken van de standaard procedure.

Bij het creëren van een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis is het de taak van een gezinsvoogd om in te schatten of de jongere daar baat bij heeft. Een gezinsvoogd moet inschatten wat beter is voor de jongere. De jongere wordt in een tijdelijk gezinshuis geplaatst waar alleen maar kortdurende plaatsingen zijn, of de jongere wordt tijdelijk in een bestaand gezinshuis geplaatst.

Leeftijd

Bij het creëren van een tijdelijke plek in een tijdelijk of bestaand gezinshuis moet er rekening worden gehouden met de leeftijd van de jongere bij dit innovatievoorstel. Jonge kinderen die uithuisgeplaatst worden, zijn minder gebaat bij dit innovatievoorstel gezien zij minder snel begrijpen waarom zij tijdelijk ergens moeten 'logeren'. Daarnaast zoeken de jonge kinderen hechtingsrelaties. Op het moment dat een jong kind na 1 of 2 maanden weer over geplaatst wordt naar een ander gezinshuis, kan dit extra problemen met zich meebrengen. Het kind wordt namelijk in deze situaties nogmaals verplaatst. Een jongere (rond de leeftijd van 10+) kan in deze situatie beter begrijpen dat het gaat om een tijdelijke plek. Hierbij moet een gezinsvoogd wel duidelijk communiceren dat het gaat om een tijdelijke plek om vanuit daar te zoeken naar een match.

Voor- en nadelen

Het creëren van tijdelijke plekken brengt een aantal voor- en nadelen met zich mee. Deze worden hieronder besproken.

Voordelen

Voordelen voor de gezinsvoogd:

- Een gezinsvoogd krijgt meer tijd om op zoek te gaan naar een geschikte plek.
- Een gezinsvoogd krijgt meer tijd om alle betrokkenen te spreken over wat zij belangrijk vinden in het zoeken naar een geschikte plek.
- De gezinshuisouders van de tijdelijke plek kunnen meedenken en advies geven aan de gezinsvoogd over de vervolgplek van de jongere.

Voordelen voor de jongere

- De jongere kan afstand nemen van de situatie en krijgt daardoor tijd en gelegenheid om de uithuisplaatsing te verwerken.
- De jongere krijgt tijd en mogelijkheden om aan te geven wat hij of zij belangrijk vindt in het zoeken naar een geschikte plek.
- Als er meer tijd genomen wordt voor het zoeken van een geschikte match, dan is er minder kans op een breakdown.

Voordelen voor de biologische ouders

- De biologische ouders krijgen tijd en gelegenheid voor een rouwproces nu hun kind uit huis is geplaatst.
- De biologische ouders krijgen de mogelijkheid om aan te geven wat zij belangrijk vinden in het zoeken naar een geschikte plek voor hun kind
- De biologische ouders worden betrokken in het proces

Voordelen voor de organisaties:

- Minder breakdowns bij het vinden van een goede match en daardoor een constructieve samenwerking

Nadelen

Nadelen voor de gezinsvoogd:

- De gezinsvoogd moet een tussenstap maken.
- Alle gesprekken kosten de gezinsvoogd in het begin veel tijd.
- De gezinsvoogd moet met organisaties in gesprek gaan zodat de tijdelijke plekken er komen.

Nadelen voor de jongere:

- De jongere zit op een extra plek waar hij of zij moet wennen en weer afscheid moet nemen.
- De jongere moet die periode naar school, het is maar de vraag of dat naar zijn of haar eigen school kan.

Nadelen voor de biologische ouders:

- Het kost meer tijd voordat de biologische ouders duidelijkheid hebben waar hun kind komt te wonen.

Nadelen voor de organisaties:

- De tijdelijke plekken moeten gefinancierd worden.

Conclusie

Het is van belang om tijd te nemen om een goede match te vinden. Die tijd hebben gezinsvoogden door hun overvolle caseload niet. Het is van belang om tijd te creëren.

Het advies is om tijdelijke plekken te creëren waar een jongere voor een of twee maanden geplaatst kan worden. Een tijdelijke plaatsing van een jongere geeft de gezinsvoogd tijd om met alle betrokkenen in gesprek te gaan. Alle wensen en behoeften worden in kaart gebracht. Als de informatie compleet is, kan de gezinsvoogd op zoek gaan naar een geschikte match. Biologische ouders worden betrokken bij het proces, dat maakt de kans op samenwerking groter. Als biologische ouders en gezinshuisouders op een goede manier samenwerken, kan de jongere uit het loyaliteitsconflict blijven. Dat zorgt ervoor dat de kans op breakdowns vermindert.

Bibliografie

- de Baat, M., Spoelstra, J., ter Meulen, G., Stoltenborgh, M., & Vinke, A. (2014, September). Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis. *Machting van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een alternatief gezin*. Gezinspiratieplein.
- Marx, G. (2016). *Professionals; Kwaliteit en onderzoek; Inzichten en aanbevelingen; Samenwerking tussen ouders en pleegouders*. Opgehaald van Lindernhout entrea: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dUp1QfEcLP0J:https://www.lindernhout.nl/professionals/kwaliteit-en-onderzoek/onderzoek-samenwerking-ouders-en-pleegouder/WhitepaperLindernhoutDEFDEF.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Richtlijnenjeugdhulp. (2018, Oktober 4). *Crisisplaatsing*. Opgehaald van Richtlijnenjeugdhulp: <http://richtlijnenjeugdhulp.nl/crisisplaatsing/inleiding/>
- Van de Koot, D., & Noordegraaf, M. (2018). 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. *Hoe gezinshuisouders en ouders constructief kunnen samenwerken. Rapportage 1. Verkenning: literatuuronderzoek en interviews*. Ede.
- Wilson, K., & Devaney, J. (2018). *Promoting Contact for Children in State Care: Learning from Northern Ireland on the Development of a Framework for Assessing Contact*. Northern Ireland : <https://www.researchgate.net>.

Bijlage

Bijlage 1: Huidige situatie

**Dit ben ik. Ik kan niet meer
bij mijn ouders wonen...**

**Mijn gezinsvoogd gaat een plek
voor mij zoeken.**

**Omdat er haast bij is, word
ik geplaatst in een
gezinshuis waar plek is.**

**Mijn ouders en de gezinshuisouders
vinden elkaar echt niet aardig. Mijn
ouders vinden het echt niet fijn dat ik hier
nu woon... Ik voel me verdrietig...**

Ik weet niet wat ik nu moet doen... Als ik zeg dat ik het fijn vind bij de gezinshuisouders, worden mijn ouders vast nog verdrietiger...

Mijn ouders gaan naar mijn gezinsvoogd omdat ze niet samen kunnen werken met mijn gezinshuisouders. Mijn gezinshuisouders gaan ook naar mijn gezinsvoogd omdat ze het niet goed vinden voor mij hoe mijn ouders doen... Dit werkt niet, mijn gezinsvoogd moet een andere plek voor mij gaan zoeken.

Bijlage 2: Aanbevolen helpende situatie
Ondersteund introductiefilmpje; <https://youtu.be/vVRR9FRasew>

**Dit ben ik. Ik kan niet meer
bij mijn ouders wonen...**

**Mijn gezinsvoogd gaat een plek
voor mij zoeken.**

**Mijn gezinsvoogd wil niet dat ik ergens ga wonen
zonder dat ik weet of de plek bij mij past.**

**Ik ga in een tijdelijk gezinshuis logeren
voor een of twee maanden.**

Dan heeft mijn gezinsvoogd tijd om met mij te praten over wat ik wil.

Hij kan dan ook met mijn ouders gaan praten over wat zij graag willen.

**Mijn gezinsvoogd praat met de tijdelijke
gezinshuisouders over wat zij goed voor mij
vinden.**

**Daarna kan mijn gezinsvoogd met nieuwe
gezinshuisouders praten of zij een plekje hebben
dat bij mij past.**

**Als mijn gezinsvoogd iedereen gesproken heeft,
kunnen we met z'n allen kennismaken en kijken
of het klikt.**

**Als iedereen elkaar gezien en gesproken heeft,
kan ik bij de gezinshuisouders gaan wonen.**

**En mijn ouders? Die kunnen gewoon op bezoek
komen!**

Verantwoording product

Inleiding

Wij hebben een advies en ontwerp ontwikkeld als beroepsproduct. Dit bestaat uit een innovatievoorstel, visueel verhaal van de huidige situatie en aanbevolen helpende situatie en een ondersteunend introductiefilmpje. De aanbevelingen van het onderzoek 'Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie' zijn verwerkt in dit product (Burger & Diteg, 2019). Naar aanleiding van een advies voor een verbetering in het werkveld van een gezinsvoogd, is een ontwerp gemaakt. Wij vinden het van belang dat er op concrete wijze vorm wordt gegeven aan het nieuwe advies. Dit is de reden dat gekozen is om een innovatievoorstel te maken. Het innovatievoorstel is beschreven. Om het visueel in kaart te brengen is een verhaal van de huidige situatie en aanbevolen helpende situatie en een ondersteunend introductiefilmpje gemaakt. Op die manier willen wij mensen prikkelen en inspireren met ons product. Om het product te verantwoorden is gebruik gemaakt van hoofdstuk 8: 'ontwerpen en innoveren' van het boek 'praktijkonderzoek in zorg en welzijn' (Van der Donk & Van Lanen, 2016).

Vormgeving van het product

Aan de hand van de ontwerpeisen uit het boek 'praktijkonderzoek in zorg en welzijn', heeft het product vorm gekregen (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Het product is ontstaan door een expertinterview die is gehouden naar aanleiding van de resultaten van het literatuur- en praktijkonderzoek. Volgens expert Gerard Besten hebben gezinsvoogden te weinig tijd om hun werk goed uit te voeren. Er moet gepleit worden dat de caseload naar beneden gaat. Gezien het feit dat dit niet snel zal veranderen, moet er gekeken worden naar wat er wel mogelijk is. Om die reden is gesproken over de mogelijkheden naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek. Gerard Besten vertelde dat, net zoals de resultaten van het onderzoek, het van belang is dat er een match is voordat een jongere geplaatst wordt in een gezinshuis. Hij wees ons op het feit dat commissie de Winter in juni 2019 met een rapport komt waarin zij zeggen dat een uithuisplaatsing van een jongere gelijk staat aan mishandeling (Besten, 2019). Het is om die reden van belang dat er zorgvuldig en compleet gewerkt, geïnformeerd en gematcht wordt. Op het moment dat er geen match is, maar de jongere wordt toch geplaatst, is de kans op een breakdown groter. De jongere moet dan weer overgeplaatst worden naar een ander gezinshuis. In het innovatievoorstel is daarbij stilgestaan. Het innovatievoorstel is vernieuwend. Het valt niet binnen de gangbare procedure. Er is voor een innovatievoorstel gekozen omdat we niet alleen een advies en een voorstel wilden geven. In het innovatievoorstel staat een inleiding beschreven hoe het product verder is gevormd.

Het voorstel bestaat uit twee varianten met gewenste resultaten. Daarnaast zijn de randvoorwaarden beschreven met de voor- en nadelen van de inzet van het product. Hierbij is gekozen om een introductiefilmpje te maken als ondersteuning van het innovatievoorstel (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Hier is voor gekozen omdat visualiseren prikkelt en overtuigend werkt. Daarnaast werkt visualiseren om ideeën te genereren (Hickmann, 2013).

Aansluiten doelgroepen

Voor het onderzoek zijn wij aangesloten bij het lectoraat Jeugd en Gezin aan de Christelijke Hogeschool Ede. Zij werken aan een meerjarig onderzoeksproject 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?' (2017-2020). Er wordt onderzoek gedaan naar de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Binnen de samenwerking speelt een gezinsvoogd een rol. Een gezinsvoogd is er in het belang van een jongere en is daarnaast een verbindende factor tussen verschillende partijen die betrokken zijn (Burger & Ditewig, 2019). Uit de resultaten van het onderzoek is gebleken dat een gezinsvoogd zaken kan inzetten om de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders te helpen bevorderen. In het onderzoeksproject 'Jouw Gezin, Mijn Zorg' kunnen deze resultaten worden opgenomen. Naar aanleiding van de conclusie van het onderzoek zijn aanbevelingen gedaan aan het Lectoraat Jeugd en Gezin. De aanbevelingen zijn opgenomen in het product. Op die manier sluiten wij aan bij de resultaten van het onderzoek en bieden wij het Lectoraat een product aan wat opgenomen kan worden in het grotere geheel. Het onderzoek en het product leveren wij aan het lectoraat. Echter gaan de uitkomsten en het product van het onderzoek over gezinsvoogden. Om die reden sluit het ook aan bij gezinsvoogden die werkzaam zijn in een samenwerking met biologische ouders en gezinshuisouders. Gezinsvoogden krijgen door het product een vernieuwd voorstel met een ondersteunend filmpje voor een nieuwe manier van werken. De rol van een gezinsvoogd blijft hierin hetzelfde. Zij krijgen door het product echter de mogelijkheid en tijd om hun rol compleet en zorgvuldig uit te voeren, ondanks dat de caseload niet direct zal afnemen. De uitkomsten en het product leveren daarnaast vernieuwde informatie op voor de organisaties waar de gezinsvoogden werkzaam zijn. De organisaties zijn eindverantwoordelijk bij een uithuisplaatsing van een jongere. Het is daardoor in hun belang dat een gezinsvoogd de taken zo compleet mogelijk kan uitvoeren. Op die manier kan er beter gematcht worden en wordt de kans op een breakdown verkleind.

Visie

Wij vinden het van groot belang dat een jongere die niet meer bij zijn of haar biologische ouders kan wonen, op een goede plek terecht komt. Het kost tijd om een goede plek te vinden die aansluit bij de jongere. Het is volgens ons van belang dat die tijd genomen wordt.

Het creëren van tijdelijke plekken in gezinshuizen kan voor die tijd zorgen. Er kunnen verschillende visies zijn op het feit dat de jongere door de tijdelijke plaatsing, een extra keer verplaatst wordt. Onze visie is dat het voor de jongere niet schadelijk hoeft te zijn als er vooraf duidelijk gecommuniceerd wordt dat het om een logeerplek gaat. Wanneer er een goede match gevonden wordt door deze tussenstap, is dat bevorderlijk voor de jongere. Het vermindert de kans op 'breakdowns'. Daarnaast vergroot het de kans op een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. Een ander belangrijk winstpunt is dat een jongere zich veilig voelt op het moment dat er sprake is van een veilige gehechtheidsrelatie en vertrouwen heeft in de beschikbaarheid van de opvoeder op het moment dat dat nodig is (Verhulst, 2012).

Onze visie is dat biologische ouders altijd essentieel verbonden zullen blijven, waardoor een gezinsvoogd in onze ogen de biologische ouders moet betrekken bij de plannen en activiteiten van de jongere (De Baat & Berg-le Clercq, 2013).

Implementatieplan

Om het product in te zetten in de praktijk worden hier een aantal onderdelen van een implementatieplan beschreven. In het innovatievoorstel zijn de randvoorwaarden en de voor- en nadelen van het inzetten van het product beschreven. Dit gedeelte komt overeen met een implementatieplan. Er wordt gebruik gemaakt van de implementatiebenadering het rationele model (Van der Donk & Van Lanen, 2016).

De onderdelen voordat verandering plaats kan vinden, worden hieronder beschreven.

Huidige situatie

Het is van belang dat betrokkenen worden meegenomen in het proces van de uithuisplaatsing. Dit is een resultaat van het onderzoek (Burger & Ditewig, 2019). Een gezinsvoogd moet hierbij kijken naar wat de betrokkenen nodig hebben. Op die manier kan er gezocht worden naar een geschikte match. Wanneer een match aanwezig is, kan er gebouwd worden aan het leggen van contact. In het contact kunnen de betrokkenen en een gezinsvoogd met elkaar communiceren en informatie delen. Echter heeft een gezinsvoogd momenteel een te hoge caseload. Dit zorgt ervoor dat er weinig tijd is om in elke situatie compleet en zorgvuldig te kijken naar wat betrokkenen nodig hebben voor een match. Een gezinsvoogd plaatst in deze situatie een jongere in een gezinshuis waar plek is. Hierbij is de kans aanwezig dat er achteraf geen match blijkt te zijn. In een aantal gevallen kan het dan zo zijn dat de jongere opnieuw moet worden overgeplaatst.

Aanbevolen helpende situatie

Op korte termijn zal de caseload van de gezinsvoogd en de tijdsdruk niet afnemen. Om die reden moet er op een andere manier tijdswinst behaald worden. Een gezinsvoogd kan op die manier zijn werkzaamheden goed uitvoeren. Een gezinsvoogd heeft tijd om alle betrokkenen te spreken en op die manier alle informatie te verzamelen. Wanneer de informatie compleet is, kan er zorgvuldig worden gezocht naar een match. Het creëren van tijdelijke plekken voor een jongere levert die tijdswinst op. Er zijn twee varianten mogelijk: een tijdelijke plek in een nieuw tijdelijk gezinshuis en een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis. Beide varianten zijn uitgebreid beschreven in het innovatievoorstel.

Plaats van verandering

Om de aanbevolen helpende situatie in te zetten, is er een innovatievoorstel gemaakt waarin beschreven staat wat hiervoor nodig is en hoe dit eruit ziet. Het product wordt aan het Lectoraat meegegeven. Het Lectoraat Jeugd en Gezin kan de resultaten en het product verwerken in de ontwikkelingen van het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Het product kan besproken worden met betrokken organisaties, gezinsvoogden, organisaties waar gezinsvoogden werkzaam zijn, gemeentes en de overheid. De partijen zijn medeverantwoordelijk om het product werkzaam te laten zijn in de praktijk. Een aantal gezinsvoogden, betrokkenen van het Lectoraat en gezinshuisouders zullen aanwezig zijn bij de eindpresentatie. In deze presentatie bespreken wij de conclusie, aanbevelingen en het product. Op die manier worden een aantal doelgroepen ingelicht over de resultaten en vernieuwde voorstellen.

Begeleiding van de verandering

Het product is in eerste instantie voor onze opdrachtgever Martine Noordegraaf, Lector bij het Lectoraat Jeugd en Gezin. Wij dragen het over aan haar. Op die manier geven wij haar de verantwoordelijkheid over wat er met de resultaten van het onderzoek en het product gebeurt. Hier valt het inzetten van het product in de praktijk onder. Wij adviseren om het product te testen (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Er zijn verschillende elementen die besproken moet worden voordat het product getest en ingezet kan worden. Deze elementen worden besproken in het innovatievoorstel onder het kopje randvoorwaarden.

Voortgang van de verandering

De verantwoordelijkheid voor de inzet van het product dragen wij over aan Martine Noordegraaf. Wij adviseren om het product te bespreken met eerdergenoemde partijen. Op die manier kan gekeken worden naar de mogelijkheden om dit product in te zetten in de praktijk. Hierbij willen wij meegeven dat het van belang is dat het product wordt geëvalueerd tijdens gebruik. Er moet beoordeeld worden of het product voldoet aan de verwachtingen en welke elementen eventueel aangepast moeten worden. Door de evaluatie blijft het product bruikbaar en bespreekbaar voor betrokkenen. Op die manier willen wij voorkomen dat de resultaten en het product niet meer ingezet kunnen worden in de praktijk.

Bibliografie

- Besten, G. (2019, mei). Expertinterview. (E. Burger, & M. Ditewig, Interviewers)
- Burger, E., & Ditewig, M. (2019, juni 3). Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie. Ede: Christelijke Hogeschool Ede.
- Hickmann, F. (2013, juni 11). *Effectief visualiseren: ideeën prikkelen, genereren en overbrengen*. Opgehaald van Frankwatching online trends, tips & tricks: <https://www.frankwatching.com/archive/2013/06/11/effectief-visualiseren-ideeen-prikkelen-genereren-en-overbrengen/>
- Van de Koot, D., & Noordegraaf, M. (2018). 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. *Hoe gezinshuisouders en ouders constructief kunnen samenwerken. Rapportage 1. Verkenning: literatuuronderzoek en interviews*. Ede.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 8 Ontwerpen en innoveren. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 267 - 293). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 8 Ontwerpen en innoveren; 8.4.2 Testen en verzamelen. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 288 - 289). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 9 Rapporteren en presenteren; 9.4 implementeren. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 310 - 312). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). Hoofdstuk 9 Rapporteren en presenteren; visualiseer informatie & stimuleren betrokkenheid. In *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (pp. 306 - 309). Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Bijlage 8 Presentatie opdrachtgever

Voor de opdrachtgever en genodigde hebben wij een presentatie gehouden over de resultaten, aanbevelingen en het ontwikkelde product. Hieronder staat de PowerPoint presentatie, met daaronder het verhaal van de presentatie.

GEZINSVOOGDEN, EEN BELANGRIJKE SCHAKEL IN DE SAMENWERKING

EINDPRESENTATIE ONDERZOEK
ELIZE BURGER & MICHELLE DITEWIG

ONDERZOEKSVRAAG

Hoe kan een gezinsvoogd van een jongere die geplaatst wordt in een gezinshuis, bijdragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?

LITERATUUR & PRAKTIJK

- Match
- Contact
- Betrekken
- Interviews gezinsvoogden:
- Betrekken
- Te weinig tijd

AANBEVELINGEN

- Matchen & kletsputten
- Multidisciplinair overleg
- Tijd creëren
- Tijdelijke plekken creëren
- Pleegzorg en gezinshuizen
- Duur van een ondertoezichtstelling OTS

PRODUCT

- Expertinterview Gerard Besten
- Innovatievoorstel tijdelijke plekken in gezinshuizen

HUIDIGE SITUATIE

Dit ben ik. Ik kan niet meer bij mijn papa en mama wonen....

Mijn gezinsvoogd gaat een plek voor mij zoeken.

Omdat er haast bij is, word ik geplaatst in een gezinshuis waar plek is.

HUDIGE SITUATIE

Mijn papa en mama en de gezinshuisouders vinden elkaar echt niet aardig. Papa en mama vinden het echt niet fijn dat ik hier nu woon... Ik voel me verdrietig...

Ik weet niet wat ik nu moet doen... Als ik zeg dat ik het fijn vind bij de gezinshuisouders, worden mijn papa en mama vast nog verdrietiger...

HUDIGE SITUATIE

Mijn papa en mama gaan naar mijn gezinsvoogd omdat ze niet samen kunnen werken met mijn gezinshuisouders. Mijn gezinshuisouders gaan ook naar mijn gezinsvoogd omdat ze het niet goed vinden voor mij hoe mijn papa en mama doen... Dit werkt niet, mijn gezinsvoogd moet een andere plek voor mij gaan zoeken.

FILMPJE

- Mag ik bij jou schuilen?

<https://www.youtube.com/watch?v=yVRR9FRasew&t=2s>

AFSLUITING

- Bedankt voor uw aanwezigheid!
- Vragen?
- Feedback?
- Reacties?

Eindpresentatie onderzoek

Titelonderzoek: Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie.

Michelle Voorstellen: Wij zijn Elize Burger & Michelle Ditewig. Wij zitten nu op een bed en u vraagt zich waarschijnlijk af waarom. Dat zal duidelijk worden naar aanleiding van onze presentatie. Voor ons afstudeeronderzoek hebben wij ons begin van dit jaar aangesloten bij het lectoraat Jeugd en Gezin. Er wordt grootschalig onderzoek gedaan naar de constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders. In de samenwerking bleek de rol van een gezinsvoogd een rol te spelen. Om die reden zijn wij gaan onderzoeken welke rol een gezinsvoogd heeft en hoe een gezinsvoogd de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders kan helpen bevorderen.

Michelle Onderzoeksvraag: De onderzoeksvraag die daaruit is opgesteld is; Hoe kan een gezinsvoogd van een jongere die geplaatst wordt in een gezinshuis bijdragen aan de totstandkoming van een constructieve samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders?

Om antwoord te kunnen geven om de hoofdvraag hebben wij deelvragen gemaakt. De deelvragen zijn opgebouwd van literatuuronderzoek, naar praktijkonderzoek en naar opbouw van een product.

Elize Wij willen opvallende bevindingen met jullie bespreken. De overige bevindingen zijn te lezen in het onderzoekverslag. Dit onderzoeksverslag kan opgevraagd worden om te lezen.

Elize In de literatuur kwam naar voren dat een match van belang is. Door de aanwezigheid van een match wordt er gebouwd aan de start van contact. Contact wordt gezien als belangrijk element om tot een samenwerking te komen. Door contact wordt er met elkaar gecommuniceerd en informatie gedeeld. Een gezinsvoogd heeft op zijn beurt de taak om de betrokken partijen bij een uithuisplaatsing van een jongere te betrekken. Door het betrekken kunnen de betrokkenen aangeven wat zij van belang vinden bij een plaatsing. Op die manier is de kans op een samenwerking groter.

Elize In het praktijkonderzoek hebben wij gezinsvoogden geïnterviewd. Een opvallend element wat hier naar voren kwam is dat het van belang is dat betrokkenen worden meegenomen bij een plaatsing en het proces wat volgt. Echter gaven zij aan dat zij te weinig tijd hebben om in elke zaak te bekijken naar wat alle betrokkenen nodig hebben voor een plaatsing en een match. Om die reden worden sommige jongeren geplaatst in een gezinshuis waar plek is. Bij een schrijnende situatie komt dit vaker voor. Gezinsvoogden gaven aan dat hier niet veel gekeken wordt naar wensen en behoeften, er wordt geplaatst waar ruimte is.

Michelle Vanuit de resultaten hebben wij aanbevelingen aan het lectoraat Jeugd en Gezin.

Matches en kletsporten: Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat een gezinsvoogd betrokkenen moet betrekken bij een uithuisplaatsing van een jongere. Samen moet gekeken worden naar een goede match tussen de betrokkenen. Het advies is dat het lectoraat Jeugd en Gezin samen met betrokken organisaties kletsporten gaat ontwikkelen om alle partijen de ruimte te geven om aan het woord te komen over wat zij nodig hebben. In de kletsporten zitten kaartjes met vragen om elkaar beter te leren kennen. Het doel is dat een gezinsvoogd op een speelse manier ervoor zorgt dat iedereen elkaar beter leert kennen.

Multidisciplinair overleg: Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat een geschikte plek voor een jongere multidisciplinair besproken moet worden. Een gezinsvoogd moet niet alleen een beslissing nemen over een match. In teamverband wordt ervoor gezorgd dat gezinsvoogden er niet alleen voor staan. Gezinsvoogden hebben in het onderzoek aangegeven dat zij het team nodig hebben om hun rol te kunnen uitoefenen. Collega's stellen elkaar vragen over de geschiktheid van een plek. Het advies is dat het lectoraat Jeugd en Gezin betrokken organisaties aanraadt om multidisciplinaire overleggen in te plannen om tot een match te komen. Het doel is dat gezinsvoogden onderbouwen in het team wat zij weten en waarom zij denken dat dit een match is. Collega's geven elkaar op die manier ondersteuning en onderbouwing voor wat nodig is bij een geschikte match voor een jongere.

Tijd creëren: Uit het onderzoek is daarnaast naar voren gekomen dat gezinsvoogden te weinig tijd hebben. Gezinsvoogden moeten om die reden meer uren krijgen om aan hun werk en rol te voldoen. Door overvolle caseloads blijft er werk liggen en is er minder tijd voor de jongere. Jongeren worden sneller ergens geplaatst, omdat er soms geen tijd is om uitgebreide matchformulieren in te vullen. Het advies is dat het lectoraat Jeugd en Gezin op zoek gaat naar mogelijkheden om de rol die de gezinsvoogden hebben, goed te vervullen. Het doel is dat er geen belangrijke zaken blijven liggen door te weinig tijd.

Tijdelijke plekken creëren: Uit het onderzoek is vervolgens naar voren gekomen dat tijdelijke plekken nodig zijn in gezinshuizen waar een jongere een of twee maanden terecht kan. Het advies is aan het lectoraat Jeugd en Gezin om met organisaties, overheid en gemeentes in gesprek te gaan over het creëren van tijdelijke plekken in gezinshuizen. Het doel is dat een gezinsvoogd in een of twee maanden een geschikte plek kan zoeken. De jongere en biologische ouders krijgen in deze periode de gelegenheid om tot rust te komen en hoeven niet gelijk samen te werken met nieuwe opvoeders en te werken aan doelen.

Pleegzorg en gezinshuizen: In het praktijkonderzoek is via interviews naar voren gekomen dat verschil ervaren wordt in het samenwerken met gezinshuisouders en pleegouders. Het advies is aan het lectoraat Jeugd en Gezin om vervolgonderzoek te doen naar het verschil tussen het (samen-)werken met gezinshuisouders en pleegouders. Gekeken moet worden naar de verschillen en de overeenkomsten. Het doel is om te bekijken of de praktijk en literatuur overeenkomen. Op die manier zijn de uitkomsten van het onderzoek eventueel bruikbaar voor beide partijen. Daarnaast kan in een onderzoek van gezinshuizen gemakkelijk literatuur van pleegzorg worden gebruikt wanneer onderzocht is of er overeenkomsten zijn.

Duur van een ondertoezichtstelling (OTS): Uit het onderzoek is door middel van literatuuronderzoek naar voren gekomen dat de duur van een OTS een rol speelt in de samenwerking van gezinsvoogd met betrokkenen. In het praktijkonderzoek is er via interviews gevraagd naar wat de gezinsvoogden vinden van de duur van een OTS. Door de antwoorden op deze vragen bleek dat dit een groter deel is dan passend is binnen dit onderzoek. De duur van een OTS speelt echter wel een rol in de samenwerking. Gezinsvoogden gaven aan dat korte periodes soms voor meer werkzaamheden zorgen. Andere gezinsvoogden vertelden dat een duur van een OTS invloed heeft op de samenwerking. Het advies is aan het lectoraat Jeugd en Gezin om vervolgonderzoek te doen naar de invloed van de duur van een OTS in de samenwerking en het contact tussen de gezinsvoogd en de betrokkenen. Het doel is om de resultaten van het vervolgonderzoek te vergelijken met dit onderzoek. Op die manier kan er gekeken worden of de duur van een OTS passend is bij de rol en werkzaamheden van een gezinsvoogd.

Elize Product:

Naar aanleiding van de resultaten en de aanbevelingen hebben wij een product ontwikkeld. Tijd is een belangrijke factor in het werk van een gezinsvoogd. De caseload is te groot. Op korte termijn zal de caseload niet omlaag gaan. Het is daardoor van belang om op een andere manier tijdswinst te behalen. Volgens Gerard Besten, waar wij een expertinterview mee hebben gehad, kan dat door middel van het creëren van tijdelijke plekken binnen gezinshuizen. Dit vernieuwde voorstel hebben wij uitgewerkt tot een product. Er is een innovatievoorstel gemaakt over de inzet van tijdelijke plekken binnen gezinshuizen. Om het daarnaast visueel in kaart te brengen hebben wij een visueel verhaal gemaakt van de huidige situatie en de aanbevolen helpende situatie. De huidige situatie ziet er als volgt uit: Afbeeldingen laten zien!!

Het creëren van een tijdelijke plek in een tijdelijk gezinshuis zorgt voor tijdswinst. De jongere wordt daar voor een periode van een of twee maanden geplaatst. Met de jongere moet besproken worden wat er de komende maand of twee maanden gaat gebeuren. Er moet duidelijk gecommuniceerd worden dat het gaat om een tijdelijke plek. Eventueel onder het nom van logeren. Gedurende die periode worden de wensen en behoeften van alle betrokkenen in kaart gebracht. Er wordt gekeken naar wat passend en haalbaar is, om zo een goede match te vinden. De gezinshuisouders die tijdelijk voor de jongere zorgen, kunnen betrokken worden bij de matching. Zij observeren tijdens de tijdelijke plaatsing het gedrag van de jongere.

Het gewenste resultaat is dat er tijd genomen wordt om zorgvuldig te matchen. Op deze manier is er tijd om de ouders te betrekken bij het zoeken van een geschikte plek voor hun kind. De voorwaarden voor een samenwerking tussen biologische ouders, gezinshuisouders

en professionals beginnen bij de plaatsing (de Baat, Spoelstra, ter Meulen, Stoltenborgh, & Vinke, 2014). Wanneer een plaatsing met alle betrokkenen plaatsvindt, wordt de kans op een stabiele plaatsing en een constructieve samenwerking vergroot.

Er zijn 2 verschillende varianten mogelijk om tijdelijke plekken binnen gezinshuizen te creëren. De 2 varianten zijn: tijdelijke plek in nieuwe tijdelijke gezinshuizen en een tijdelijke plek in een bestaand gezinshuis. In het innovatievoorstel zijn de 2 varianten van tijdelijke plekken binnen gezinshuizen beschreven. Daarnaast zijn er randvoorwaarden opgenomen om het creëren van de tijdelijke plekken te kunnen inzetten in de praktijk. Met de voor- en nadelen.

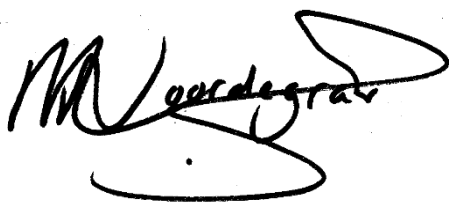
Om u een visueel beeld te geven hebben wij een filmpje gemaakt van de aanbevolen helpende situatie. De titel van het filmpje is: Mag ik bij jou schuilen?

U begrijpt nu ondertussen misschien ook waarom wij op een opklapbed zitten. Een jongere maakt namelijk op de tijdelijke plekken binnen gezinshuizen gebruik van een tijdelijk logeerbed. Wij willen u ter ondersteuning het filmpje laten zien. Filmpje laten zien!!

Michelle Afsluiting: Dit was onze presentatie over het onderzoek Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie. Wij hopen dat het lectoraat Jeugd en Gezin de resultaten, aanbevelingen en het product kan verwerken in hun grootschalige onderzoek. Wij willen u bedanken voor uw aanwezigheid en Martine bedankt voor de begeleiding!

Zijn er vragen, reacties en/of feedback?

Bijlage 9 Beoordelingsformulier opdrachtgever

Beoordeling door opdrachtgever Toets SW-8-INNOV-17 Presentatie Project Innoveren en ondernemen Jaar 4 18-19		Student 1: Elize Burger Studentnr: 150354	Student 2: Michelle Ditewig Studentnr: 160011
Titel Presentatie/Project: Gezinsvoogden, een belangrijke schakel in de samenwerkingsrelatie		Datum presentatie/ beoordeling: 27-05-2019	
Naam opdrachtgever/instelling/organisatie: Martine Noordegraaf, Lectoraat Jeugd en Gezin, onderzoeksproject 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'		Kans:	
Voorwaardelijk voor de presentatie: De opdrachtgever verklaart dat hij het opgeleverde product als voldoende beoordeelt (concreet en bruikbaar). Zie toelichtingsruimte.			
Naam opdrachtgever/werkveldbegeleider: Martine Noordegraaf E-mailadres: mnoordegraaf@che.nl Telefoonnummer: 0318-696300 Handtekening opdrachtgever/ werkveldbegeleider: 		Beoordeling: Student 1: V Student 2: V = Voldoende (V), mits A. op alle aangegeven criteria minimaal 3 punten is gescoord. NB: de punten van deze beoordeling van de presentatie per student worden door de beoordelaars van het verslag overgenomen op het beoordelingsformulier van de Toets SW-8-INNOV-17 Verslag, mits is voldaan aan de voorwaarden voor beoordeling (zie volgende rij deze tabel)	
Voldaan aan voorwaarden voor overnemen van beoordeling door opdrachtgever: Naast deze beoordeling is de powerpoint, prezi, een link met een filmpje van de presentatie of een beschrijving/draaiboek van de presentatie door de studenten opgenomen als bijlage in hun eindverslag van het Project Innoveren en Ondernemen.		Akkoord *Indien niet akkoord wordt niet overgegaan tot het overnemen van deze beoordeling op het volledige beoordelingsformulier. Er vindt afstemming met de opdrachtgever plaats.	
Beoordelingscriteria	Onvoldoende	Voldoende	Goed
9.2.3. De sociaal werker presenteert resultaten uit eigen praktijkonderzoek aan professionals.			

12. Resultaten en aanbevelingen van het onderzoek zijn in relatie tot het eindproduct aan professionals gepresenteerd.	Er is geen presentatie gegeven aan professionals. In de presentatie zijn de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek niet of onvolledig aan de orde geweest en/of niet verbonden aan het eindproduct. 0	Er is een presentatie gegeven aan professionals, waarbij de belangrijkste resultaten en aanbevelingen van het onderzoek in relatie tot het eindproduct naar voren zijn gebracht. 3	Als voldoende. De resultaten van het eigen praktijkonderzoek zijn helder en kritisch verwoord en zijn passend ter onderbouwing van de presentatie van het ontwikkelde eindproduct. 5
Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 1:	Mooi dat jullie tijdens de presentatie een statement maakten door op het bed te gaan zitten. Vooral de interventie kwam uitgebreid aan bod. Meer citaten uit de interviews waren een mooie bijdrage geweest, dan hadden we nog iets meer feeling met de data gekregen. Elize, je presenteert helder en weloverwogen. Je hebt volgens mij best wat ervaring in gezinshuizen en betrokkenheid bij het onderwerp. Je betrokkenheid merkte ik in de presentatie iets minder. Het is altijd mooi om ook persoonlijke gedrevenheid bij een onderwerp te zien.		
Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 2:	Feedback/ toelichting: Mooi dat jullie tijdens de presentatie een statement maakten door op het bed te gaan zitten. Vooral de interventie kwam uitgebreid aan bod. Meer citaten uit de interviews waren een mooie bijdrage geweest, dan hadden we nog iets meer feeling met de data gekregen. Michelle, je presenteert helder en betrokken. Je maakt prettig oogcontact met het publiek en ook in het beantwoorden van de vragen wist je je goed te verantwoorden.		
13. De uitvoering van de presentatie is passend bij de inhoud van het onderzoek en het eindproduct en het beoogde publiek.	De uitvoering van de presentatie is niet passend bij het eindproduct en/of beoogde publiek. 0	De uitvoering van de presentatie past door de vormgeving bij de inhoud van het onderzoek en het eindproduct en sluit aan bij het beoogde publiek. 3	Als voldoende. De presentatie gaat gepaard met interactie met het publiek waarbij professionele afstemming of dialoog ten aanzien van het eindproduct wordt gezocht. 5
Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 1:	Feedback/ toelichting: Er kwam veel gesprek los n.a.v. jullie presentatie. Jullie nodigden ook letterlijk uit om er met jullie over door te praten, heel mooi! In het beantwoorden van de vragen werd duidelijk dat jullie zowel de positieve kanten als de beperkingen van jullie plan konden belichten.		

Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 2:	Feedback/ toelichting: Er kwam veel gesprek los n.a.v. jullie presentatie. Jullie nodigden ook letterlijk uit om er met jullie over door te praten, heel mooi! In het beantwoorden van de vragen werd duidelijk dat jullie zowel de positieve kanten als de beperkingen van jullie plan konden belichten.
Aantal punten student 1: 8	
Aantal punten student 2: 8	
*Toelichting op de beoordeling (voldoende) van het eindproduct door opdrachtgever (criteria: concreet en bruikbaar): We zijn als lectoraat blij met het product. Vooral met de visualisatie van de innovatie in het beeldverhaal en het filmpje. Wat ik knap vind van Elize en Michelle is dat zij gedurende het onderzoek nieuwe inzichten meenamen en echt hebben meebewogen.	
Eventueel algemene toelichting beoordeling/aanvullende opmerkingen:	